

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra obecné zootechniky a etologie

**Analýza povahových vlastností a sportovní výkonnosti
plemene chodský pes a možnosti jeho využití v
zoorehabilitaci**

Bakalářská práce

Autor práce: Kateřina Pávková

Vedoucí práce: Dr. Ing. Naděžda Šebková

© 2016 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Analýza povahových vlastností a sportovní výkonnosti plemene chodský pes a jeho možnosti využití v zoorehabilitaci" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.4.2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Dr. Ing. Naděždě Šebkové za odborné vedení při zpracování bakalářské práce, za ochotu, cenné připomínky a poskytnutí literárních pramenů. Dále bych ráda poděkovala svému otci za trpělivost, podporu a pomoc při studiu.

Analýza povahových vlastností a sportovní výkonnosti plemene chodský pes a možnosti jeho využití v zoorehabilitaci

Souhrn

Bakalářská práce je aktuální rešerší, která je věnována našemu národnímu plemeni – Chodskému psovi. Úvodní část práce popisuje historii plemene a jeho regeneraci, která byla oficiálně zahájena v roce 1984 panem Janem Findejsem. Chovatelé tohoto národního plemene jsou sdruženi v Klubu přátel chodského psa, který patří k nejpočetnějším chovatelským klubům. Ke dni 31. 3. 2016 je v Evropě registrováno 152 chovatelských stanic. O plemeno je velký zájem i v zahraničí, kde se již podařilo odchovat několik oficiálních vrhů. Největší zastoupení má plemeno v Německu a ve Švýcarsku. Klub přátel chodského psa je členem Českomoravské kynologické unie. Na uznání plemene Mezinárodní kynologickou federací (FCI) zatím stále čeká. Další část práce se zabývá genetikou populací a jsou zde hodnoceny výsledky dysplazie kyčelního kloubu a její výskyt v populaci od roku 2001. Kromě dysplazie kyčelního kloubu, která je klubem sledována a eliminována, není plemeno postiženo jinou nemocí nadlimitně. Uveden je i zdravotní program a další klubem podporovaná zdravotní vyšetření. V závěrečné části rešerše jsou popisovány povahové testy psů a povahové vlastnosti plemene chodský pes. Byla provedena analýza povahových vlastností z dat zapsaných v databázi chovatelského klubu. Dále byli hodnoceni potomci pěti nejpłodnějších plemenů. V práci jsou uvedeny výsledky sportovní výkonnosti plemene. Pozornost je věnována i využití plemene v zoorehabilitaci. Práce poukazuje na všestranné možnosti využití plemene a na jeho ceněné povahové vlastnosti. Chodští psi se v posledních letech stávají oblíbenými a populárními. Plemenná kniha každoročně zapisuje okolo 300 štěňat, což svědčí o tom, že se plemeni daří!

Klíčová slova: chodský pes, národní plemeno, regenerace, populace, povaha, výkonnost

An analysis of character traits and athletic performance of the Chodský Dog breed and its possible uses in zootherapy

Summary

This Bachelor thesis is a secondary research focused on a Czech national breed- the Chodský Dog breed. The first section outlines the history of the breed and its restoration, which officially began in 1984 by Jan Findejs. Its breeders are joined in the Association of Friends of the Chodský Dog breed, one of the largest breeders' associations. On the 31st March 2016 there were 152 registered breeding kennels in Europe. The breed is also very popular abroad where a few official broods have already been reared. It has the strongest presence in Germany and Switzerland. The Association of Friends of the Chodský Dog breed is a member of the Bohemian-Moravian Cynology Union. The organisation still awaits the breed acknowledgement by World Canine Organization (FCI). The subsequent part of the paper concentrates on genetics of the population and includes an assessment of outcomes associated with hip joint dysplasia and its incidence in the population since 2001. In addition to dysplasia, which is being monitored and eliminated by the association, the breed is not significantly affected by other diseases. The health programme and other health checks promoted by the association are also discussed. The last section describes dog character trait tests and character traits specific to the Chodský Dog breed. An analysis of traits was carried out based on data collected from the association's database. The offspring of the five most fertile dogs were also assessed. Furthermore, the thesis discusses the results of the breed's athletic performance and its use in zootherapy. It highlights the breed's wide range of potential uses and its acclaimed character traits. Chodský Dog breed have become popular in recent years. The breed registry logs around 300 puppies, every year, suggesting the breed is doing well!

Keywords: Chodský Dog breed, national breed, restoration, population, character, performance

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Cíl práce	8
3 Literární rešerše	9
3.1 Chodský pes	9
3.1.1 Chodsko	9
3.1.2 Historie plemene chodský pes	10
3.1.3 Regenerace plemene chodský pes	12
3.1.4 Populace	16
3.1.4.1 Efektivní velikost populace	17
3.1.4.2 Přehled vrhů	18
3.1.4.3 Hodnocení výsledků DKK	20
3.2 Chov	23
3.2.1 Genetické hodnocení, selekce	24
3.2.2 Inbreeding.....	28
3.3 Povahové vlastnosti	29
3.3.1 Povahové testy	29
3.3.1.1 Testování psů a štěňat	30
3.3.2 Faktory ovlivňující chování	31
3.3.3 Povahové vlastnosti plemene chodský.....	32
4 Závěr	41
5 Seznam použité literatury	42
6 Přílohy	47

1 Úvod

Chodský pes je plemeno, jehož historie sahá až do 13. století. Jako věrný společník doprovázel své pány při hlídání hranic. V průběhu let však plemeno málem upadlo v zapomnění. Jen díky tvrdé práci kynologů, se jako jedno z mála plemen dočkalo své regenerace.

Naše znovuoobnovené národní plemeno se hlavně v posledních letech stává velmi oblíbeným a vyhledávaným společníkem. Chodský pes je úspěšně chován jak v České republice, tak v zahraničí.

Popularita plemene roste nejen díky zajímavému vzhledu, ale i díky výborným povahovým vlastnostem. Je vhodným psem pro začínající i zkušené kynology. Své využití nachází ve sportovní kynologii, služební kynologii a zoorehabilitaci.

2 Cíl práce

Cílem této práce je sepsat aktuální literární rešerši o plemeni chodský pes a možnostech jeho využití. Práce je zaměřená na povahové vlastnosti tohoto plemene. Dále je zde hodnocena populace plemene a její sportovní výsledky. Práce poukazuje na všestranné možnosti využití plemene a na jeho výborné povahové vlastnosti.

3 Literární rešerše

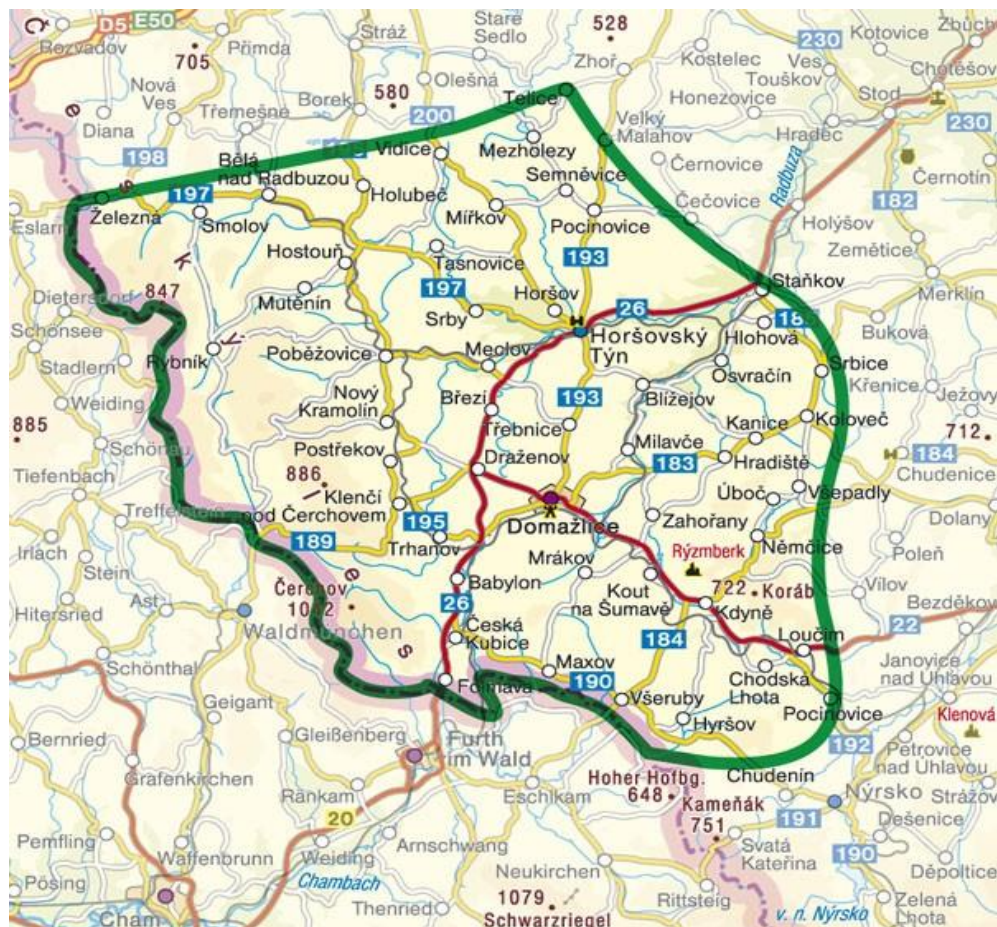
3.1 Chodský pes

Plemeno chodský pes je české národní plemeno často zaměňované s německým ovčákem. Chodského psa sice řadíme mezi ovčácká plemena, ale při bližším pohledu jsou rozdíly v povaze i vzhledu velmi patrné (Vaňková, 2014).

3.1.1 Chodsko

Chodsko je svérázným krajem. V harmonické přírodě se prolíná stará historie Chodů s moderními prvky současného života. Pásmo od Domažlic přes Bor a Tachov až po Planou, bylo území, které již ve středověku Chodové obývali (Balatka, 1987).

Obr. č. 1. Oblast Chodska:

Zdroj: David a kol., 2009.

Podrobněji oblast a její obyvatele popisuje Stuchlý (1988) ve svém článku, kde Chodsko definuje jako část Českého lesa, kterou protínaly dvě obchodní stezky spojující Prahu a Bavorsko.

Chodové podle historiků svůj název získali na základě své činnosti, která spočívala v hlídání a obcházení hranic. Tedy od slova choditi (Nevrlý, 1992). Tuto službu konali již v 9. století a o jejich důležitosti se zmiňoval i Dalimil ve své veršované kronice (Stuchlý 1988).

Podoba vesnic vycházela z potřeby dokonalé obrany, proto na kopcích stálo strážní místo, odkud byly vysílány signály o hrozícím nebezpečí. Na jednom dodnes zachovalém místě stojí pomník Jana Sladkého Koziny (Balatka, 1987).

Podoba zmíněného monumentu se během historie měnila. Poprvé byl pomník vybudován v roce 1895 a zobrazoval Choda, kterému u nohou leží pes. Po vichřici, která část pomníku zdemolovala, byl památník vybudován znovu, ale v již pozměněné podobě. Pes u nohou neleží, ale je zobrazen vsedě, u pravé nohy muže a pozorně sleduje okolí (Findejs, 1997). Socha vytvořená podle návrhu Františka Hoška byla vytesána z hořického pískovce panem Čeňkem Vosmíkem (Metelková, 2011).

3.1.2 Historie plemene chodský pes

Znalost evoluční historie psa domácího umožňuje nahlédnout do mechanismů variability plemen a povahových vlastností psů (Ostrander a Ruvinsky, 2012). Pro svou fenotypovou rozmanitost je velmi unikátním domestikovaným masožravcem. Co do velikosti můžeme rozlišit malou čivavu a až 100 kg vážícího mastifa (Wayne a von Holdt, 2012).

Psi jsou nejstarší domestikovaná zvířata (Jensen, 2007). Proces domestikace podle archeologických nálezů začal nejméně před 15 000 lety, avšak konkrétní datum nelze určit. Nevíme-li, kdy přesně lovci zabili první zvíře dřevěným oštěpem nebo kamennou střelou. V tu dobu totiž vymizely kosterní ostatky zvířat, jako zbytků jídla z archeologických nalezišť a lze tedy usoudit, že vztah mezi lidmi a vlky byl již běžnou záležitostí (Clutton-Brock, 1989).

Přesný původ domestikovaných zvířat se velmi těžce určuje z důvodu nekomplexních archeologických záznamů. Tento problém je dobře ilustrovaný právě u psa domácího, jehož údaje jsou v souladu s původem vlka a částečně i s původem šakala obecného (*Canis aureus*). Většina moderních plemen má morfologicky diferencované kosti od vlka a šakala, ale v

úvodní fázi domestikace byla rozdílnost minimální. Během archeologických výzkumů mohlo bez povšimnutí dojít k jejich záměně (Ostrander a Ruvinsky, 2012).

Díky genetické analýze založené na porovnávání sekvencí mitochondriální DNA (mtDNA), došlo k velkému pokroku a k vysvětlení původu i rané historie psa domácího (Jensen, 2007). Mitochondriální genom je děděn mateřsky. Tedy jenom ženy mohou genetické dědictví zanechat. Navíc je genom jedinečný a nevzniká kombinací jiných (Ostrander a Wayne, 2005). Tato studie byla provedena u 162 vlků v 27 lokalitách po celém světě a u 140 psů, představujících 67 plemen. Potvrdilo se, že pes je skutečně potomkem vlka, avšak vzdálenost mezi vlkem a psem je až 100 000 let. Různé populace vlků v různých částech světa daly vzniknout mnoha samostatným psím liniím (Clutton-Brock, 1989).

Volba zvířat pro domestikaci nebyla náhodná. Hospodářská zvířata si člověk vybíral čistě kvůli užitkovým vlastnostem jako produkce vajec, mléka a rychlosti růstu. Pes byl zvolen především kvůli chování. Ceněné byly jeho pracovní a sociální schopnosti, například lov, boj a hlídání majetku (Horowitz, 2014).

Právě proto Chody při obraně bavorsko-českého pohraničí doprovázeli jejich houževnatí a vysoce odolní psi již od 13. století. (KPCHP, 2016). Jejich přítomnost na strážích byla Chodům schválena v roce 1576 císařem Rudolfem II. (Findejs, 1997).

Úkolem psů však nebyla pouze pomoc při hlídání území. Byli využíváni i k lovu zvěře, pasení ovcí a ochraně majetku (Kudrnáčová, 1997). Stuchlý (1988) je názoru, že obranyschopnost země by byla méně účinná bez jejich pomoci. Chodský pes byl tehdy využíván stejně jako dnešní psi u pohraniční stráže.

Chodsko, rázovitý lid i jeho psy široké veřejnosti představil hlavně spisovatel Alois Jirásek svým historickým románem „Psohlavci“ (Findejs, 1997). Důvodem takového označení byla přítomnost psí hlavy na původním chodském praporu. Historikové se ale domnívají, že zde dříve byla vyšita bota, jako atribut jejich služby. Protože psohlavec, člověk se psí hlavou byl ve staré češtině hanlivým označením (Nevrlý, 1992). Podle Findejse (1997) až s Jiráskovým románem přijali Chodové sami tento název za svůj a vzali si do svého nového praporu psí hlavu namalovanou malířem Mikolášem Alšem.

Nejen na titulní straně „Psohlavců“, ale i na znaku pohraniční stráže a skautské lilii je vyobrazena hlava ovčáckého psa s krátkýma vztyčenýma ušima a delší srstí na krku a hrudi (KPCHP, 2016).

Ve 2. polovině 17. století dochází rodem Lamingerů ke kolonizaci pohraničních lesů a k rozvoji zemědělství (Findejs, 1997). Chodové přišli o svá privilegia a stali se prostými

nevolníky jako ostatní venkovský lid. Tato situace vyústila v legendární povstání, v jehož čele stál již zmíněný Jan Sladký Kozina (Císařovský, 2008).

Tato událost velmi ovlivnila chov tehdejších chodských psů. Místo střežení hranic byli chováni hlavně v ovčinech a na pastvinách, kde se o ně starali i obecní ovčáci. Tento stav se udržel přibližně až do počátku 20. století (Findejs, 1997).

Dle KPCHP (2016) je poslední dochovanou informací o chodském psovi vzpomínka spisovatele Jindřicha Šimona Baara v díle Poslední povídky. Velmi věrohodně zde popisuje, jak toto vyrovnané a houževnaté plemeno bylo rozšířeno především v okolí vesnice Klenčí (Kudrnáčová, 2000). Podle starých pamětníků byli chodští ovčáčtí psi prodáváni i do Bavorska (Findejs, 1997).

V poválečném období, stejně jako mnoho dalších plemen, upadl i chodský pes téměř v zapomnění (Kudrnáčová, 2000). Jen díky několika pár příznivcům se podařil sestavit návrh na uznání chodského psa Mezinárodní kynologickou organizací FCI (Smrčková, 2007). O tomto připravovaném návrhu se bohužel nedalo nic zjistit ani z bývalého Ústředního klubu ovčáků se sídlem v Brně. Jedním z důvodů nezdaru bylo dle dochovaných informací, nejednotnost i v tak základní rovině jako je podoba standardu plemene (KPCHP, 2016).

3.1.3 Regenerace plemene chodský pes

Základní psí plemena vznikla již v dávné historii, bez lidského přičinění. Až později došlo k ocenění specifických vlastností a schopností jednotlivých plemen a k jejich řízenému chovu umělou selekcí (selekce vedená člověkem) (Scott, 1964).

První důkazy o odlišných typech psů se datují do roku 3000 až 4000 před našim letopočtem a od té doby se variabilita a specializace psů zvýšila. Již během římských časů byly definovány skupiny psích typů, jako například lovečtí, hlídací a ovčáčtí (Svartberg, 2006).

Většina těchto skupin psů reprezentovala plemena primitivní nebo krajová, která vznikla na základě geografické izolace, genetických účinků zakladatele, adaptace na přírodní nebo umělou selekci. Systém klasifikace podle jejich funkce nebo pracovních schopností se udržel dodnes (Horowitz, 2014). Počátky šlechtění plemen kvůli vzhledu se shodují s počátky organizování výstav a s úsilím o standardizaci plemen psů (Svartberg, 2006).

Pořádek v psích plemenech se udělal až 19. století díky zapisování do plemenných knih a vydávání průkazů původu, pod záštitou FCI. Mezinárodní kynologická organizace

v současné době uznává asi 358 plemen psů (Růžičková, 2015). Tato plemena řadí do deseti skupin podle jejich funkcí a v menší míře i podle oblasti původu (Jensen, 2007). Chodský pes zatím na uznání FCI čeká (Vaňková, 2014).

Chodský pes není nové, ale regenerované plemeno, které má svou historickou hodnotu i přesto, že málem zaniklo (Vaňková, 2014). Regenerace původního plemene je opačný proces než při vzniku nového plemene (Dostál, 2007).

U chodského psa bylo cílem se co nejvíce přiblížit typu, zachycenému v historických uměleckých dílech (Stuchlý, 1988).

Při regeneraci plemene je nejdůležitějším krokem jasné stanovení chovatelského cíle. V první řadě jsou definovány hlavní znaky nebo povahové vlastnosti plemene. Až později jsou formulovány a stanoveny požadavky na exteriér (Dostál, 2007). Je velmi složité regenerovat plemeno jedinci, kteří sice vykazují požadované vnější znaky daného plemene, ale není známo založení jejich předků (Findejs, 1997).

Výběrem vhodných psů a fen, kteří byli navzájem mezi sebou pářeni, aniž by byl znám nebo zdokumentován jejich původ, popisuje Dostál (2007) regeneraci našeho národního plemene ve své publikaci. Úzkou příbuzenskou plemenitbou byl ustálen plemenný typ (Dostál, 2007).

Na možnost regenerace chodského psa přivedl ing. Jana Findejse pan doc. ing. dr. Vilém Kurz, který mu zaslal fotografie několika plemen, která dle jeho názoru měla šance na znovuoobnovení (Metelková, 2011). Z předložených fotografií si Findejs vybral ovčácké plemeno, chodského psa (KPCHP, 2016).

Jan Findejs nebyl jediným odborníkem, který se na tvorbě plemene podílel. Využil i rad a zkušeností známých specialistů v genetice, jako například doc. ing. Rudolfa Šilera, DrSc. a Františka Horáka, který vytvořil českého teriéra (Findejs, 1997).

V roce 1984 Jan Findejs zveřejnil v časopise *Pes přítel člověka* výzvu s fotografií psa (Kudrnáčová, 1997). Článek byl určen pro majitele psů odpovídajícího vzhledu jako na fotografii (Císařovský, 2008). O výskytu zbytků plemene již nebyly žádné zprávy a záchrana spočívala pouze na vynaloženém úsilí čtenářů (Findejs, 1984).

Odpovědí byl zájem dvou majitelů z Prostějovska, kteří byli přesvědčeni, že chodského psa vlastní (Kudrnáčová, 2000). Z Domažlicka ani z jiné původní oblasti typické pro plemeno se žádný čtenář neozval (Císařovský, 2008). Nebylo to překvapením. Ani Alois Jirásek je již v roce 1900 na Chodsku nenašel, když krajinu a místní lid popisoval Mikuláši Alšovi před vydáním ilustrovaného románu *Psohlavci* (Hůlková, 2012).

V roce 1984 také odsouhlasila Ústřední odborná kynologická komise Českého svazu chovatelů zápis do plemenné knihy a vydávání průkazů o původu, na základě fotografie a předběžného standardu (Findejs, 1997).

Znaky přihlášených jedinců byly velmi podobné znakům standardním (Kudrnáčová, 1997). V prvních fázích regenerace Jan Findejs ve spolupráci s ing. T. Schmidtovou odborně posoudili chovný pár s dochovanou dokumentací a písemnými materiály (Kudrnáčová, 2000).

Chovným párem byl pes Dixi Vladimíra Ježka z Prostějova a fena Bessy Leopolda Hykela z Otaslavic, kteří přivedli na svět 20. 10. 1985 prvních 6 štěňat v chovatelské stanici Na Barance pana Leopolda Hykela. Ten se tímto stal prvním chovatelem chodského psa. Pod číslem jedna byl zapsán pes Andy, druhorozený byl pes Atos. Ve vrhu byly ještě čtyři feny Asta, Aranka, Axa a Alfa (Findejs, 1997). Dalším o něco později objeveným plemeníkem byl pes Blesk. V druhém registrovaném vrhu bylo také 6 štěňat (KPCHP, 2016).

Tabulka č. 1. zobrazuje křížení feny Bessy se psy Dixi, Blesk a Cít na Barance. V tabulce jsou uvedeni potomci, zda se jednalo o psa či fenu a jejich výsledky bonitací.

Tab. č. 1. Potomci křížení feny Bessy:

Bessy								
Dixi		20. 10.1985	Blesk		28.6.1986	Cít na Barance		25.10.1989
<i>Jméno</i>	<i>pes/fena</i>	<i>bonitace</i>	<i>jméno</i>	<i>pes/fena</i>	<i>bonitace</i>	<i>jméno</i>	<i>pes/fena</i>	<i>bonitace</i>
Andy na Barance	pes		Back na Barance	pes	chovný	Dixi na Barance	pes	
Atos na Barance	pes	chovný	Brytt na Barance	pes		Darka na Barance	fena	chovná
Alfa na Barance	fena	chovná	Ben na Barance	pes	chovný	Dina na Barance	fena	
Axa na Barance	fena	chovná	Brita na Barance	fena				
Asta na Barance	fena	chovná	Bessy na Barance	fena	chovná			
Aranka na Barance	fena		Baika na Barance	fena	chovná			

Zdroj: KPCHP, 2016.

Zakladatelem nové populace je jedinec, který může anebo nemusí obsahovat veškerou diverzitu zdrojové populace. Při vytváření nové populace se předpokládá, že zakladatelé nejsou navzájem příbuzní a jejich koeficient inbrídingu je roven nule. Pokud tento požadavek

není možné zajistit, je nezbytné zvýšit počet zakladatelů, aby mohlo dojít k opakované introdukci zakladatelů (Jakubec a kol., 2012).

Od roku 1987 do roku 1992 se podařilo úspěšně odchovat celkem 35 vrhů štěňat (Kudrnáčová, 2000). Všechny jedince narozené v prvních letech regenerace nebylo možné využít k chovu, i když měli průkaz původu. Až později, po 5 letech od prvního vrhu byli postupně někteří jedinci využiti pro osvěžení krve (Kudrnáčová, 1997).

Osvěžení krve je metoda používaná hlavně u málopočetného plemene pro zvýšení šlechtitelského pokroku, je-li variabilita a selekce vhodných jedinců omezena (Dostál, 2007). K osvěžení byly využity dvě feny Dina a Brita. Dále tři psi Brix (zakladatel třetí linie), Alex (čtvrtá linie) a Harry, zakladatel páté linie (Kudrnáčová, 2000).

Na sjednocení kohoutkových výšek a ustálení plemenného typu měl největší zásluhu chovný pes Birri Chodský pes (Kudrnáčová, 2000). Jeho plemenná hodnota byla dána hlavně genetickým založením (KPCHP, 2016). Birri byl potomkem výborného otce Asana na Bylinkách a velmi kvalitního děda Bena na Barance (Kudrnáčová, 1997). V tabulce č. 2. je zobrazen rodokmen tohoto výborného plemeníka.

Tab. č. 2. Rodokmen Birri Chodský pes:

Blesk	Ben na Barance	Asan na Bylinkách	Birri Chodský pes
Bessy			
Dixi	Axa na Barance		
Bessy			
Bart	Dixi		
Dina			
Dixi	Alfa na Barance		
Bessy			

Zdroj: KPCHP, 2016.

Podle údajů klubu se v prvních deseti letech z 23 fen a 15 plemenných psů odchovalo 450 jedinců. V devatenácti registrovaných chovných stanicích (Císařovský, 2008).

Až po zajištění standardního plemenného typu chovem, bylo při ustavující schůzi ve Vrbě pod Pradědem, rozhodnuto o vzniku chovatelského klubu (Findejs, 1997).

Stalo se tak v listopadu 1991. Klub nese oficiální název: Klub přátel chodského psa (Kudrnáčová, 2000). Na ustavující schůzi bylo schváleno i zařazení chodského psa mezi služební plemena (Findejs, 1997).

Klub přátel chodského psa je členem ČMKU (Česko Moravská Kynologická Unie) a již několik let usiluje o uznání plemene FCI. Je zde registrováno přes pět set členů a řadí se k nejpočetnějším chovatelským klubům (Vaňková, 2014).

Vývoj a kvalita plemene je neustále sledována. Chovatelé stále pečlivě vybírají vhodné chovné páry (Kudrnáčová, 2000). Chovatelský cíl zůstává také nezměněn. Odchovávat psy přirozeného vzhledu a bez exteriérových vad (Metelková, 2011). Velmi odolné, zdravé, temperamentní společníky a hlídače (Vaňková, 2014).

Znovuobnovené národní plemeno je zcela specifické svými standardními znaky, které jsou kompletně odlišné od znaků jiných například ovčáckých plemen (Findejs, 1997).

Nejsou sice přímými pokračovateli psů dávných Chodů, ale podařilo se vytvořit nezaměnitelné plemeno vynikajících povahových vlastností (Císařovský, 2008). Databáze chovatelského klubu obsahuje více jak 5778 zapsaných jedinců (KPCHP, 2016).

3.1.4 Populace

U domestikovaných zvířat došlo umělou a přírodní selekcí ke značné variabilitě. Selektovaná zvířata svým genotypem následně rozhodují o složení populace (Jakubec a kol., 2012).

Populaci lze definovat jako skupinu zvířat, která má stejný původ, fyziologické vlastnosti a podobné exteriérové znaky (Dostál, 2007). Jedná se především o jedince, kteří se mezi sebou páří, ne o soubor všech pozorování, jak je to ve statistice (Jakubec a kol., 2012). Výběrem vhodného rodičovského páru a selekcí jedinců pro další reprodukci se velmi výrazně ovlivní úroveň populace (Dostál, 2007).

Právě jednotlivé kombinace páření a znalost mendelistických pravidel dědičnosti umožňuje předpovědět genotypové složení potomstva (Jakubec a kol., 2012). Systém páření vybraných zvířat by měl být zvolen tak, aby nedostatky jednoho z rodičů byly kompenzovány dobrými vlastnostmi zvoleného partnera (Arvelius, 2014). Kromě změny kvality populace

jako je ustálení exteriérových znaků, výkonu a zdraví psů je systémem páření ovlivněn i genetický chovatelský pokrok (Dostál, 2007).

Genetický pokrok je cílem každého šlechtitelského programu. Je to dlouhodobý proces, při kterém se každý chovatel snaží o geneticky lepší zvířata s každou další generací (Arvelius, 2014).

Základem genetického pokroku jsou rozdíly mezi jednotlivci v populaci a její efektivitu můžeme zvýšit vzájemným pářením daných jedinců (Jakubec a kol., 2012). Z důvodu relativně nízkého počtu štěňat má chovatel v rámci jednoho plemene omezené možnosti nezávislého výběru psů pro další využití v chovu (Arvelius, 2014).

Obecně je ale známo, že se u populace s menším počtem jedinců, genetická diverzita mění rychleji. Rozhodujícím měřítkem je efektivní velikost populace (Jakubec a kol., 2012).

3.1.4.1 Efektivní velikost populace

Efektivní velikost populace je definována jako velikost idealizované populace, která má podíl na rozptylu genů a na rychlosti příbuzenské plemenitby. Což znamená, že udává rychlost genetického driftu a inbreedingu v populaci (Caballero, 1994).

Jedná se o jedince, ať už psy nebo feny, kteří se v daném časovém období podíleli na genetickém založení generace potomků (Dostál, 2007). Efektivní velikost je jednoduchý a odpovídající parametr pro popis genetických změn ve struktuře populace (Wang, 1997).

Nerovnoměrnost v zastoupení samčích a samičích jedinců její hodnotu snižuje. Neplodný jedinec zvýšení efektivní populace také neovlivňuje (Jakubec a kol., 2012). Do reprodukčního procesu nezahrnujeme všechny jedince, ani pokud se jedná o početně malou populaci. Vždy je provedena selekce (Dostál, 2007).

To zda vybraného jedince zahrneme do rozmnožovacího procesu, můžeme rozhodnout na základě odhadu plemenné hodnoty (Jakubec a kol., 2012). Přesnost odhadu plemenné hodnoty zvýší především informace zaznamenané v rodokmenu příbuzných jedinců (Arvelius, 2014).

Plemennou hodnotu lze stanovit za pomoci metod, které provedou zhodnocení dědičnosti (Dostál, 2007). BLUP (Best Linear Unbiased Prediction) metoda, umožňuje systematicky hodnotit zvířata z chovatelské perspektivy. Udává fenotypové informace, informace o příbuzných i vliv životního prostředí (Arvelius, 2014).

3.1.4.2 Přehled vrhů

Oblíbenost plemene v posledních letech velmi vzrůstá. Počet odchovaných štěňat se ustálil přes 300 jedinců ročně. Chovatelské stanice se nacházejí převážně v České republice, ale poměrně velká část štěňat je chována i v zahraničí (Metelková, 2011). Na stránkách chovatelského klubu je ke dni 31. 3. 2016 registrováno 152 chovatelských stanic (KPCHP, 2016). Přehled vrhů štěňat od roku 1985 do roku 2015 zobrazuje graf č. 1. V grafu č. 2. je zobrazen vývoj počtu štěňat ve stejném období.

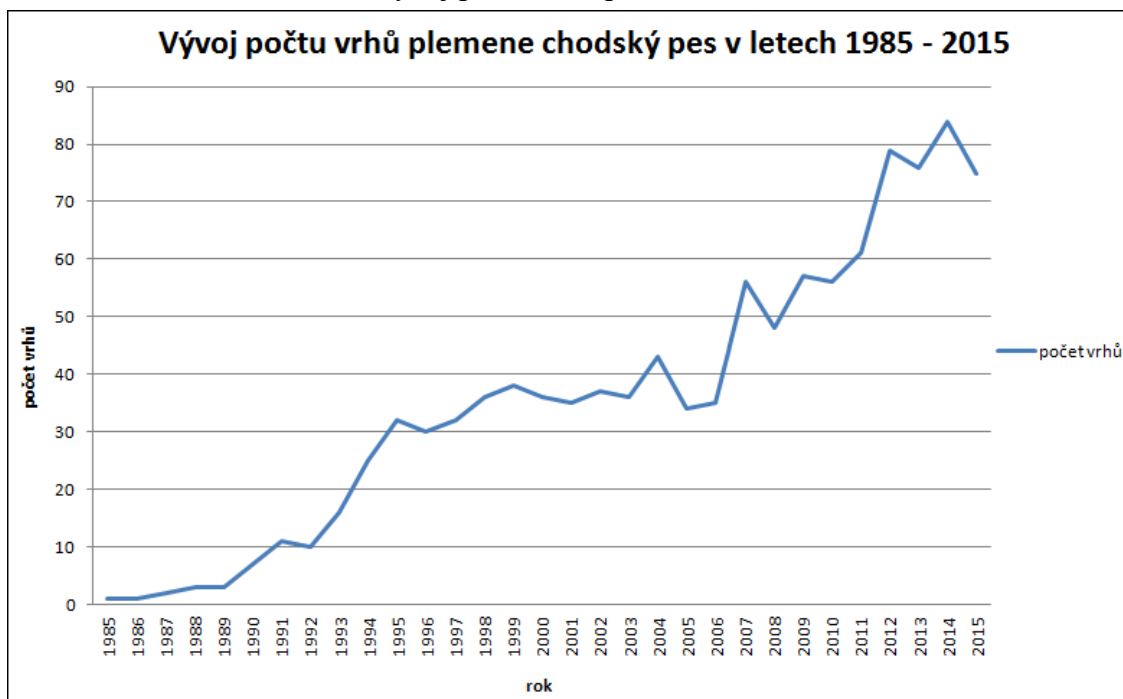
Chodských psů je v zahraničí více než 150 jedinců a tento stav má vzrůstající tendenci (Vaňková, 2014). Mimo naše území je plemeno nejvíce zastoupeno ve Švýcarsku a v Německu. Dalšími evropskými zeměmi jsou Polsko, Slovensko, Slovinsko, Francie, Nizozemí, Dánsko, Finsko, Švédsko a Itálie (Metelková, 2011).

Zastoupení mají v USA, Kanadě, Kolumbii i Kambodže (Vaňková, 2014). Velkým úspěchem byl výkon psa Gordona Bako, který v USA jako jediný pes vypracoval třídní stopu na prestižní stopařské policejní soutěži. Po tomto úspěchu byl s chodským psem natočen i dokument. V Koreji se zase velmi dobře prezentovala fena Fin Cidabro v agility (Křížová, 2008).

V některých evropských zemích byly založeny i oficiální chovatelské kluby. Chov v zahraničí není jednoduchý, vzhledem ke skutečnosti, že plemeno zatím není uznáno FCI a vydávání průkazů původu musí zaštitit přímo chovatelský klub nebo místně působící kluby málopočetných plemen. I přes tyto okolnosti se již několik oficiálních vrhů v zahraničí narodilo (Vaňková, 2014).

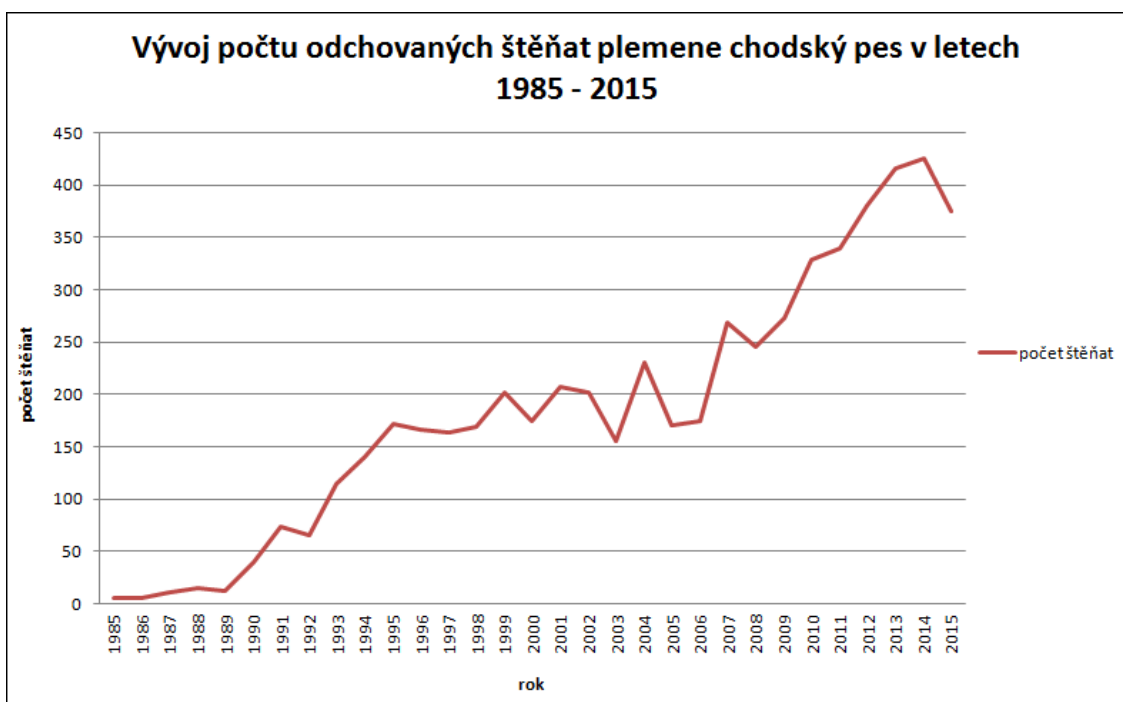
Z grafu vývoje počtu vrhů plemene chodský pes v letech 1985 až 2015, tedy od počátku regenerace vyplývá, že chov má stoupající tendenci. V daném období bylo zapsáno 1063 vrhů štěňat plemene (KPCHP, 2016).

Graf č. 1. Vývoj počtu vrhů plemene 1985 - 2015:

Zdroj: KPCHP, 2016.

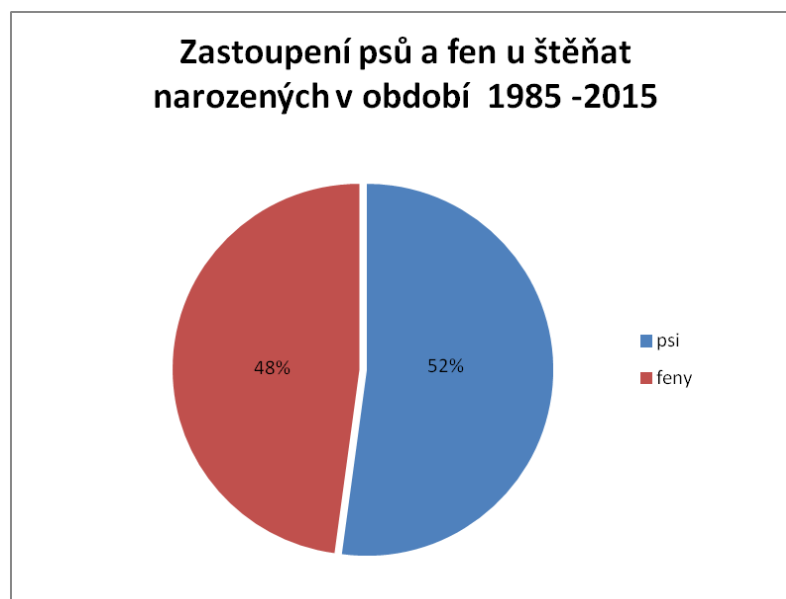
Graf č. 2. Vývoj počtu odchovaných štěňat plemene 1985 - 2015:

Zdroj: KPCHP, 2016.

Od roku 1985, kdy byl narozen první vrh v chovatelské stanici Na Barance Leopolda Hykela, bylo do roku 2015 registrováno celkem 5725 štěňat. Poměr psů a fen u narozených štěňat byl prakticky stejný (KPCHP, 2016). Zastoupení psů a fen narozených v tomto období zobrazuje graf č. 3.

Graf č. 3. Zastoupení počtu psů a fen u štěňat narozených v období od 1985 - 2015:

Zdroj: KPCHP, 2016.

3.1.4.3 Hodnocení výsledků DKK

Dysplazie kyčelního kloubu je ortopedické onemocnění často postihující psy a další řadu savců. Jedná se o abnormální vývoj struktur v kyčelním kloubu, které následně způsobují deformity (Jones, 2003).

Výzkum dysplazie probíhá již několik let a bylo zjištěno, že se jedná o geneticky děděné onemocnění. Náchylnost k degenerativním změnám kloubů je dána příslušností k plemeni (Leppänen a Saloniemi, 1999). Vývojové změny vztahující se k růstu jedince mohou způsobovat nadměrné opotřebení kloubů. Později mohou být až už jeden nebo oba kyčelní klouby mechanicky vadné (Jones, 2003).

Obecně je onemocnění bráno jako významné zdravotní postižení, které snižuje pracovní schopnosti psa. I když studií vojenských pracovních psů bylo zjištěno, že psi

postižení dysplazií kyčelního kloubu nevykazovali signifikantní pokles pracovních schopností (Leppänen a Saloniemi, 1999).

Onemocněním jsou postižena hlavně velká a obří plemena, vzácně se mohou objevit i u plemen středních, malých a u koček. V našich podmínkách jsou nejvíce ohrožena plemena jako labradorský retriever, německý ovčák, rotvajler, dogovita a molosoidní plemena, bernský salašnický pes, boxer, hovawart a další (Slabý, 2007).

Na rozvoji dysplazie se podílí nejen genetický základ jedince, ale i vnější prostředí, výživa psa a fyzická zátěž (Dostál, 2007). Onemocnění není vrozené, jako u lidí, ale je vývojové (Slabý, 2007).

Dysplazie kyčelního kloubu se vyvíjí během růstové fáze štěňat, hlavně v prvních 6 až 7 měsících života (Ruvinsky a Sampson, 2001). Někteří psi mohou až ztrojnásobit svou velikost a tělesnou hmotnost během pouhých tří měsíců od dospívání. Pro správný vývoj je tedy nutné splnit výživové požadavky na růst i upravit intenzitu výcviku (Jones, 2003).

V lékařské historii bylo prokázáno, že dysplazie kyčelního kloubu může být spojována i s kryptorchismem (Pendergrass a Hayes, 1975). Jedná se o vadu varlat, která nesešoupí do šourku (Reece, 2011).

Chodský pes patří k plemenům, která jsou zdravotně postižena minimálně (KPCHP, 2016). Choroby se plemeni zcela nevyhnou, ale žádná vážná nemoc nezatěžuje jedince nadlimitně (Vaňková, 2014). Z vad, které vyřazují jedince z chovu, se vyskytují odchylky od standardu, chudozubost, monorchismus (Metelková, 2011).

U chodských psů se poměrně často vyskytuje i kryptorchismus, který může být kontrolou vrhu zjistitelný (Metelková, 2016). Sledování jsou také pro dysplazii kyčelního a loketního kloubu (Metelková, 2011). Vyšetření se dělá za pomoci rentgenových snímků. Pes leží na zádech a má roztažené nohy (Ruvinsky a Sampson, 2001). Výsledky hodnocení DKK u plemene chodský pes zobrazuje tabulka č. 3.

Tab. č. 3. Hodnocení výsledků dysplazie kyčelního kloubu u plemen chodský pes v období 2001 až 2015:

Rok vyšetření:	Celkem hodnoceno jedinců	0/0	1/0	1/1	2/0	2/1	2/2	3/0	3/1	3/2	3/3	4/0	4/1	4/2	4/3	4/4
2001	68	26	4	2	7	4	6	2	0	1	7	1	0	2	0	6
2002	70	24	3	4	2	2	13	2	1	5	2	0	0	4	3	5
2003	80	19	2	5	3	5	18	2	0	4	12	0	1	0	0	9
2004	46	8	1	6	3	2	10	0	1	3	6	0	0	0	4	2
2005	73	19	2	11	2	4	10	1	1	5	7	0	0	0	2	9
2006	60	19	3	5	0	2	18	0	0	2	2	1	0	0	2	6
2007	69	33	2	9	5	11	0	0	0	2	1	0	0	0	2	4
2008	92	44	3	12	2	4	14	0	1	5	3	0	0	2	1	1
2009	93	46	4	5	4	2	12	3	2	4	6	0	0	1	3	1
2010	92	41	3	10	2	5	17	1	0	3	6	0	0	0	2	2
2011	124	59	6	10	4	7	24	1	1	3	4	0	0	0	1	4
2012	127	80	3	6	4	5	19	3	0	3	2	0	0	0	2	0
2013	115	50	2	13	1	5	26	1	0	3	6	1	1	1	2	3
2014	135	56	2	19	3	5	32	2	1	4	4	0	0	1	2	4
2015	146	70	3	22	4	6	25	1	1	6	5	1	0	1	0	1
Celkem	1390	594	43	139	46	69	244	20	13	51	72	4	2	12	26	57

Zdroj: KPCHP, 2016.

Pro splnění podmínek uchovnění plemene chodský pes je nutné absolvovat vyšetření dysplazie kyčelního kloubu. Výsledek pro zařazení do chovu musí být maximálně do stupně 2/2 (Vaňková, 2014). Při vyšším hodnocení je jedinec z chovu vyřazen (KPCHP, 2016).

Vyřazením postiženého jedince z reprodukce vede k rychlejšímu ozdravení dané populace. Čím je selekce důslednější, tím kladnější výsledky přinese (Dostál, 2007). Četnost výskytu lze selekcí snížit, avšak ne zcela vymýtit. I jedinci s normálními nebo minimálně postiženými kyčlemi, mohou přenášet neprojevenou genetickou zátěž dál na potomky, i když pravděpodobnost je výrazně menší než u jedinců s onemocněním kloubů (Slabý, 2007).

Kromě povinného sledování dysplazie kyčelního kloubu jsou v rámci Klubu přátel chodského psa podporována i nepovinná vyšetření jako například vyšetření dysplazie loketního kloubu a degenerativní myelopatie (KPCHP, 2016). Další podporovaná vyšetření zobrazuje tabulka číslo 4.

Vyšetření dysplazie loketního kloubu si ve většině případů nechávají udělat majitelé psů, kteří se dále chtějí aktivně věnovat alternativním sportům. Výsledky vycházejí téměř negativně (Metelková, 2011). U degenerativní myelopatie se zatím neprokázalo, že by byl některý chodský pes klinicky nemocný. Vyšetření je tedy vhodné spíše jako pomůcka pro sestavení chovných párů (Peroutka, 2016).

Chovatelský klub se snaží prostřednictvím dotazníku zjišťovat aktuální zdravotní stav plemene (KPCHP, 2016). Dotazník uveden v příloze.

Podrobné studium rodokmenu je dobré nejen pro stanovení vhodných plemenů. Můžeme zde vysledovat i další onemocnění. Dědičná mohou být i některá neurologická onemocnění, která mají za následek změnu chování. U postiženého jedince lze pozorovat až abnormální projevy, jako například nepřiměřenou agresi. Na takové jedince je nutné chovatelské kluby upozornit (Hall a Wynne, 2012)

Zdravotním programem chce klub podpořit chovatele a majitele psů ke zlepšení zdravotního stavu zvířat. Cílem je vyšetření co největšího počtu jedinců v populaci, aby se následně mohly zpracovat adekvátní statistické výstupy a případný plán dalšího chovu plemene (KPCHP, 2016).

Indrebo (2006) se domnívá, že pouze vzdělávání chovatelů a spolupráce mezi chovatelskými kluby může vést ke zkvalitnění chovatelských programů a zlepšení zdravotního stavu psů.

Tab. č. 4. Finančně podporovaná nepovinná vyšetření plemene chodský pes

DLK	rentgen na dysplazii loketního kloubu
SA	rentgen na spondylartrózu páteře
OCD	rentgen osteochondrózu ramen
DOV	vyšetření na dědičná oční onemocnění
BAER	vyšetření na vrozenou hluchotu
Thyroid	vyšetření na sníženou funkci štítné žlázy
DM	vyšetření degenerativní myelopatie
Srdce	echokardiologické vyšetření

Zdroj: KPCHP, 2016.

3.2 Chov

Chovu zvířat se člověk věnoval již v dávných dobách. Až v 18. století, kdy se v Anglii začalo s cíleným chovem koní, skotu a dalších domácích zvířat, začala být tato činnost považována za vědu (Dostál, 2007).

Ve 20. století došlo vlivem vzrůstajících potřeb obyvatelstva k rozvoji sofistikovaných šlechtitelských metod, jež se opíraly o genetiku populací a cílevědomou produkci (Jakubec a kol., 2012).

V současné době chov zvířat prochází revolucí, díky možnostem výběru zvířat na základě znalosti genomu. Výběr tedy může probíhat i bez znalosti fenotypu (Arvelius, 2014).

3.2.1 Genetické hodnocení, selekce a páření

Chov zvířat je především o výběru geneticky nejlepších jedinců. Ti, jako rodiče, mohou přispět ke zkvalitnění generace potomků (Arvelius, 2014). Snem snad každého chovatele je dosáhnout co nejlepších výsledků ve svém chovu. Právě proto, aby jeho chovatelská stanice vynikla skvělými výsledky v soutěžích a na výstavách, je nutné velmi pečlivě zvážit jakým psem nakrýt tu či onu fenu (Dostál, 2007).

Svartberg (2006) předpokládá, že využití určitého jedince v reprodukci odráží výběrová kritéria daného plemene. Například lovecké a pracovní schopnosti nebo pastevecké dovednosti.

V chovu psů stále převažuje selekce fenotypová, i když se u chovu dobytka nejvíce osvědčila metoda výběru jedinců do reprodukce na základě genetického hodnocení (Arvelius, 2014).

Značná fenotypová jednotnost psů ovšem vede ke snížení genetické diverzity plemene (Coutts a Harley, 2009). Podle autorů Wayne a von Holdt (2012) může za rozmanitost plemen genetický vývoj v době domestikace. Uvádějí dva důvody. Fixaci mutací, která má za následek vysokou fenotypovou rozmanitost v jednotlivých liniích, i když odráží malý počet genů. Tím druhým důvodem je selekce v chovu psů.

Dostál (2007) vysvětluje mutaci jako kvalitativní a strukturální změnu genu, která může, ale nemusí být příčinou dědičného defektu nebo nemoci. V evoluci má za následek změny v kvalitě, zbarvení, druhu srsti, ale i změny anatomické a fyziologické.

Selekcí obecně rozumíme výběr určitých samčích a samičích jedinců k reprodukci. Rozlišujeme selekci přírodní, ta zvýhodňuje jedince, kteří se v přírodních podmínkách dokážou nejlépe prosadit. A selekci umělou, regulovanou člověkem, která je v chovu psů využívána nejvíce (Jakubec a kol., 2012).

Chov chodského psa se nijak neliší od metod plemenitby jiných ovčáckých plemen (Findejs, 1997). V chovu psů jsou známé dvě metody plemenitby. Čistokrevná plemenitba a

křížení. Čistokrevnou plemenitbu lze dále dělit na příbuzenskou plemenitbu a nepříbuzenskou plemenitbu (Dostál, 2007).

Chovnost jedinců je dána chovatelským řádem. U fen je věk stanoven do maximálního věku 8 let a u psů 9 let. Pes starší 9 let může být dále využíván jako plemeník, ale je nutné zkontrolovat jeho ejakulát. Potomci s kladným hodnocením by měli být do šlechtitelského programu zahrnuti přednostně (Findejs, 1997).

Minimálně 3 týdny před háráním feny, musí chovatel zažádat o krycí list, který mu vystaví poradce chovu pro příslušný kraj. Krycí psy si smí chovatel navrhnout sám, ale nedoporučuje se využití stejného plemeníka při opětovném krytí jedné feny (KPCHP, 2016).

Aby mohlo dojít k páření neboli kopulaci psa a feny, musí být nejprve samice ochotná přijmout samce. U feny je stádium ochoty dáno sekrecí hormonu progesteronu. Toto stádium je dlouhé 7 až 10 dní. Při kopulaci psa a feny dochází k svázání. Až po zasunutí penisu do pochvy nastává konečná erekce (Reece, 2011).

Pokud vybraný pes fenu nenakryl, může být ke krytí využit další pes uvedený v krycím listu. Během jednoho hárání není možné použít dva psy, pokud již první pes do feny vnikl, i když nedošlo k svázání (KPCHP, 2016).

Žádné štěně, narozené po inseminaci nesmí být zapsáno do plemenné knihy, pokud oba rodiče neprokázali schopnost přirozeného krytí a následného narození štěňat. Toto rozhodnutí je závazné pro všechny členské země FCI a je i součástí chovatelského řádu ČMKU (Dostál, 2007).

Pro splnění podmínek uchovnění je mimo dalších bodů nutné úspěšně absolvovat bonitaci. Bonitační komisí je hodnocen nejen exteriér, ale i povahové vlastnosti psa. Všechny údaje, jsou zapisovány do karet a následně vyhodnoceny (KPCHP, 2016).

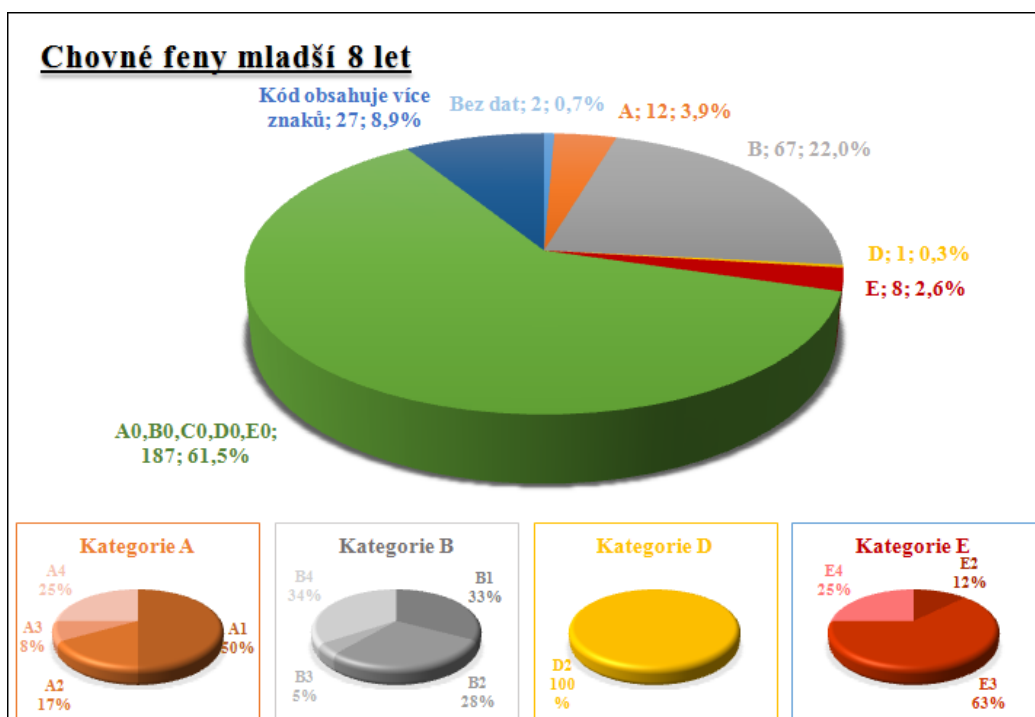
Bonitační řád a podmínky uchovnění jsou uvedeny v příloze. Obrázek č. 2. zobrazuje bonitační kartu pro hodnocení povahových vlastností psů. Hodnocení jedinců dle bonitačních povahových kódů zobrazuje graf číslo 4, 5 a 6.

Obr. č. 2. Bonitační karta – kód povahy:

		0	1	2	3	4	5
A	Hodnocení projevu psa, zejména při posuzování	Temperamentní, ovladatelný, bez projevu strachu či agresivity	Hůře ovladatelný, při předvedení nevydrží v postoji. Nebo jedinec bez projevu temperamentu, nadměrně klidný, omezená aktivní reakce	Nejistý, uhýbá, projevuje strach z neznámého prostředí či předmětů. Uhýbá při měření či kontrole zubů	Mírný strach, není agresivní.	Silné projevy strachu. Pes je mírně agresivní vůči lidem a psům (ze strachu)	Agresivita vůči lidem nebo obtížně zvladatelná agresivita vůči psům. Silné projevy strachu
B	Temperament snaha pracovat	Pes projevuje živý zájem o předmět (hračku) v ruce psovoda. Po odhození za ním vyběhne a přináší psovodovi, na první pokus	Pes má zájem o odhozený předmět, radostně vyběhne a uchopí předmět, ale nechce předat psovodovi. Je potřeba více pokusů k dokončení	Pes projevuje zájem o odhozený předmět, ale po doběhnutí ztrácí zájem o předmět. Psovod psa přivolá.	Pes projevuje zájem o předmět až po větším vyprovokování nebo k předmětu dojde a více nejeví zájem, psovod psa přivolá.	Pes projevuje jen minimální zájem o předmět, nebo pes nereaguje na odhozený předmět, nutno opakovat, psovod psa přivolá.	Pes projevuje jen minimální zájem o předmět ani nereaguje na jeho odhození, nebo pes nejde přivolat ani při více pokusech..
C	Nárazový zvuk (odolnost nervové soustavy)	Pes nereaguje – maximálně projeví mírnou reakci	Aktivní reakce – štěkot	Pes projevuje mírný strach (např. sklopí uši, stažený ocas)		Zjevná bázlivost psa, pes se bojí - nereaguje na psovoda, má snahu utéci	Pes se stává z bázlivosti agresivním
D	Průchod skupinou osob	Pes je dobře ovladatelný, neprojevuje agresivitu ani strach	Pes je hůře ovladatelný	Pes projevuje nejistotu ,až mírný strach	Pes se ze strachu vzpíná, nechce vejít do skupiny, ale skupinou nakonec projde, aniž by byl při průchodu agresivní vůči lidem	Pes se stává ze strachu při průchodu skupinou agresivním na lidi ve skupině	Pes není schopen projít skupinou a je agresivní vůči lidem
E	Průchod skup. osob, z nichž jedna vede psa	Pes je dobře ovladatelný, neprojevuje agresivitu ani strach	Pes je hůře ovladatelný	Pes projevuje nejistotu až mírný strach z druhého psa	Pes projevuje mírnou agresivitu vůči psu, po napomenutí se zklidní	Pes projevuje agresivitu vůči psu i přes napomenutí psovoda	Pes je agresivní vůči psům už před vstupem do skupiny

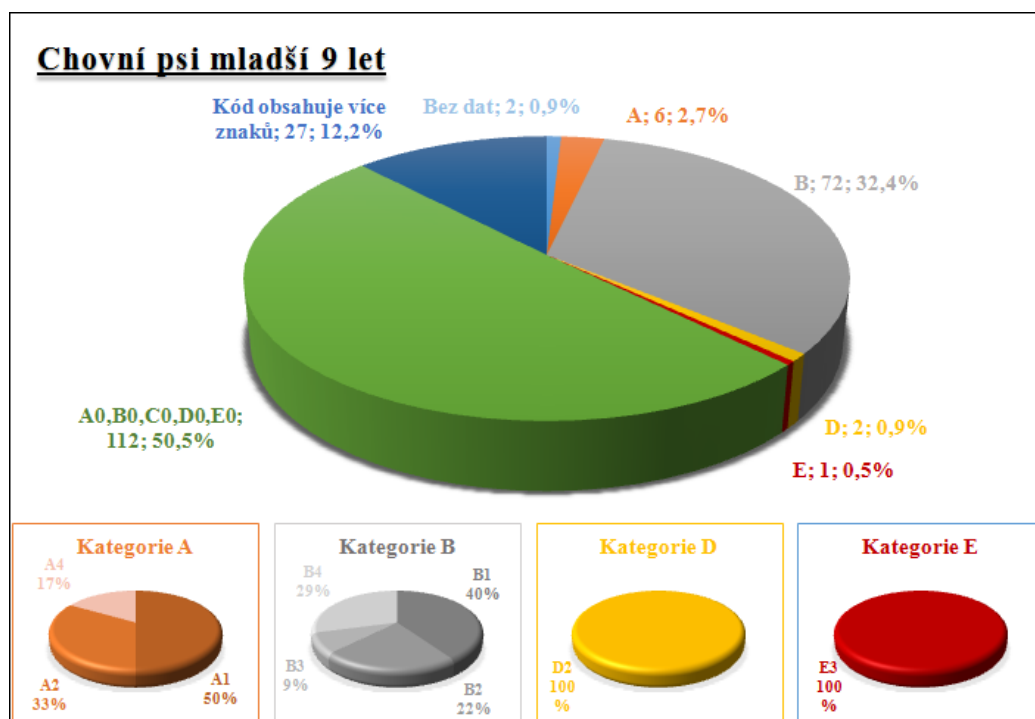
Zdroj: KPCHP, 2016.

Graf č. 4. Hodnocení chovných fen na základě povahových kódů:

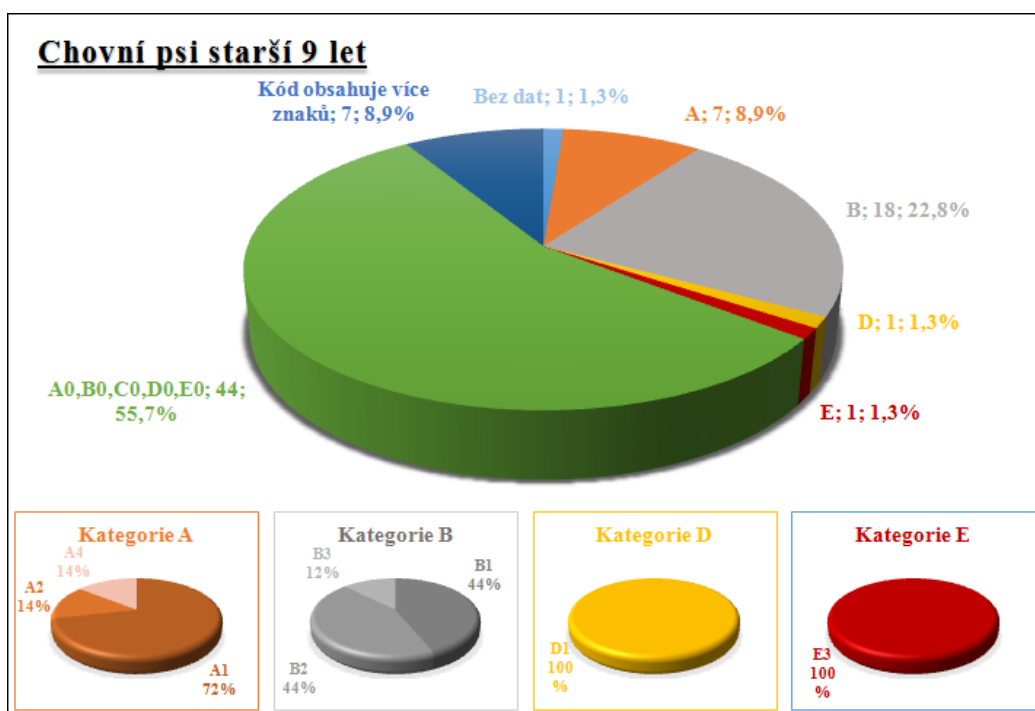
Zdroj: KPCHP, 2016.

Graf č. 5. Hodnocení chovných psů mladších 9 let na základě povahových kódů:

Zdroj: KPCHP, 2016.

Graf č. 6. Hodnocení chovných psů starších 9 let na základě povahových kódů:

Zdroj: KPCHP, 2016.

Více jak 50 % všech bonitačně hodnocených jedinců má výsledky sledování povahy rovna nule, tedy naprosto vyhovující. Pouze u několika málo fen a psů bylo zjištěno chování odlišné od standardu. Většina jedinců při hodnocení prokázala výborné povahové vlastnosti (KPCHP, 2016).

3.2.2 Inbreeding

Inbreeding neboli příbuzenská plemenitba je souhrnné označení pro páření vzájemně příbuzných jedinců. Stupeň příbuznosti mezi jedinci je dán velikostí populace (Jakubec a kol., 2012). Intenzita inbreedingu je ovlivněna spíše efektivní velikostí populace než skutečnou hodnotou populace (Wang, 1997).

Dostál, (2007) ve své publikaci uvádí, že pro výpočet stupně příbuznosti slouží matematický vzorec, známý jako Wrightův koeficient příbuzenské plemenitby:

$$F_x = \sum \left[\left(\frac{1}{2} \right)^{n_1+n_2+1} (1 + F_A) \right]$$

FX – koeficient inbreedingu

FA – koeficient inbreedingu předka, který je potomkem příbuzenské plemenitby

n1 – předek z otcovy strany – počet pokolení

n2 – předek z matčiny strany – počet pokolení; jedná se o stejného předka

Příbuzenská plemenitba má za následek ztrátu genetické rozmanitosti plemene (Calboli a kol., 2008). Spolu se ztrátou diverzity souvisí i větší náchylnost k dědičným chorobám (Leroy, 2011).

Chovatel by proto neměl jedince k reprodukci vybírat náhodně, ale na základě podrobných záznamů v rodokmenu. Výši příbuzenské plemenitby je nutné snižovat pářením jedinců s nižší úrovní homozygotnosti (Wade, 2011).

Při tvorbě nového plemene se setkáváme s příbuzenskou plemenitbou po několika generacích, aby došlo k ustálení typu nebo vlastností plemene. FCI, ale neuznává žádné nové plemeno, pokud žadatelská země neprokáže, že plemeno obsahuje alespoň 8 linií, s počtem nejméně 46 fen a 16 psů, kteří nejsou až do třetí generace příbuzní (Dostál, 2007).

Každá příbuzenská plemenitba ovlivní strukturu konečné populace drasticky a nenávratně. Je žádoucí, v zachovaných populacích inbreeding co nejvíce eliminovat. Nejvíce však u vzácných druhů domácích plemen a u ohrožených druhů živočichů (Wang, 1997).

Na stránkách chovatelského klubu je pod jednotlivými rodokmeny registrovaných psů odkaz na výpočet koeficientu příbuzenské plemenitby (KPCHP, 2016).

3.3 Povahové vlastnosti

3.3.1 Povahové testy

V posledních několika letech bylo provedeno mnoho povahových testů jak u dospělých psů, tak i u štěňat (Diederich a Giffroy, 2006). Povahové vlastnosti u psů byly zkoumány z různých perspektiv a v různých oblastech použití. Většina testů, je navržena tak, aby odpověděla na konkrétní otázku ke konkrétnímu chování (Akerberg a kol., 2012).

K hodnocení standardizovaných testů se využívá několik metod. Mezi primární lze zařadit hodnocení behaviorální neboli objektivní a hodnocení subjektivní. K behaviorálnímu hodnocení stačí jedno až dvě pozorování. Sledováno je zde chování a jednotlivé reakce na

podněty. Při subjektivním hodnocení je nutný počet sledování vyšší. Jde o vyhodnocení znaku jako například spolehlivost hodnoceného jedince (Wilsson a Sinn, 2012).

Vzorci chování psů jsou velmi složité a objektivně mohou být hodnoceny pouze zkušenými osobami. Výsledky studií také ukazují, že nejde jen o test, který je sám o sobě důležitým zdrojem informací, ale velmi zásadní je i zpracování a interpretace výsledků (Wilsson a Sundgren, 1997).

Behaviorální testy jsou definovány jako standardizované experimentální situace. Podněty slouží k vyvolání chování, které je následně porovnáváno s chováním ostatních sledovaných. Testy se provádí buď v laboratorních podmínkách nebo v domácích podmínkách (Diederich a Giffroy, 2006).

Arvelius (2014) upozorňuje na fakt, že většina testů, které jsou využívány i v dnešní době, byly původně sestaveny pro výběr plemenných zvířat. Výsledky měření tedy nemohou být relevantní, z důvodu nedostatečného zmapování genetických změn.

Také z tohoto důvodu navrhuji Diederich a Giffroy (2006), aby veškeré výzkumy psího chování byly hodnoceny standardizovanou metodikou. Jednotnost materiálů a metod testování by do budoucna mohly vědcům ušetřit čas. Dle standardizovaných testů by bylo možné snadněji výsledky interpretovat i diskutovat.

Akerberg a kol., (2012) dodávají, že v dnešní době neexistují žádné „pre-experimentální testy“, které by popsaly povahové vlastnosti u psů, kteří mají teprve být použiti v následné behaviorální nebo laboratorní studii. Pre-experimentální testy by mohly sloužit jako užitečný nástroj, který by určoval, do jaké míry ovlivňují individuální povahové vlastnosti například reakci na léčbu.

3.3.1.1 Testování psů a štěňat

Mezi zajímavé studie lze zařadit například práci, ve které se Svartberg (2006) snažil zjistit, zda původní využití plemene ovlivňuje charakteristické plemenné chování v daných rysech. Zkoumány byly čtyři oblasti hravost, zvědavost/nebojácnost, družnost a agresivita. Standardizovaný test byl proveden u 13 097 psů z 31 plemen ve švédské psí populaci. Výsledkem bylo zjištění, že sledované chování je ovlivněno aktuálním využitím jedince a nijak nesouvisí s historickým uplatněním plemene.

Další přínosná studie byla provedena autory Weiss a Greenberg (1997). Ti sledovali, zda i psi z útulku bez předešlého tréninku a testování povahy, mohou obstát ve výcviku a stát

se asistenčními psy. Z různých útulků bylo vybráno pět dospělých psů a tři dospělé feny. Všichni byli následně vycvičeni v základní poslušnosti. Během testování nebylo prokázáno, že by souhrnný výkon u výběrových testů nějak souvisel se schopností dokončit výcvik. Celkově bylo prokázáno, že aktuálně používané výběrové testy v tréninkových střediscích nejsou dostatečně citlivé k vnějším podmínkám, které ovlivňují chování psů. Z důvodu malého počtu vzorků, je nutné provést další šetření.

Kromě sledování dospělých jedinců, bylo provedeno i několik povahových testů u štěňat. Wilsson a Sundgren (1998a) testovali, zda se dospělé chování dá předvídat z projevu osmi týdních štěňat. Bylo využito 630 štěňat německého ovčáka. Všichni sledovaní byli ve věku 450 až 600 dní. Testem bylo prokázáno, že nelze předvídat vhodnost dospělého jedince k výkonu služebního psa u štěňat již ve věku osmi týdnů.

3.3.2 Faktory ovlivňující chování

Studium genetiky chování může mnohé vysvětlit (Grandin, 2014). Rysy chování jsou sice dědičné, ale kromě genetických faktorů ovlivňují chování i faktory negenetické (Arvelius, 2014).

Genetické faktory ovlivňují hlavně temperament a strach. To je také důvod, proč jsou někteří jedinci ostražití a jiní klidní a vyrovnaní. Temperament zvířete může ovlivnit i matka, ale její vliv není tak veliký, aby chování potomka změnila úplně (Grandin, 2014).

Arvelius (2014) i Waaij a kol.(2008) ve svých testech prokázali, že dalším faktorem ovlivňujícím chování je i pohlaví a věk zkoumaných jedinců.

Bylo prokázáno, že samice byly daleko lépe cvičitelné v poslušnosti a více lpěly na náklonnosti člověka. Samci byli více hraví a aktivní, ale také projevovali agresivnější chování vůči jiným psům. Vykazují i větší sklon k teritoriálnímu chování (Ruvinsky a Sampson, 2001).

Vliv hmotnosti narozených štěňat, velikosti vrhu a počet vrhů matky také souvisí s chováním. Wilsson a Sungren (1998b) prokázali, že parita matky měla vliv na chování hlavně u štěňat, ale v dospělosti se projevila pouze v souvislosti s hmotností narozených štěňat a velikostí vrhu. Čím více vrhů fena měla, tím se více snižovala porodní hmotnost mláďat. V testech se prokázalo, že hmotnost mláďat měla vliv hlavně na chování fen v dospělosti. Feny s vyšší hmotností měly lepší výsledky v testech, které byly provedeny ve

štěněcím věku, tak i v dospělosti. Vliv velikosti vrhu na chování je úměrný porodní hmotnosti štěnat.

Mezi negenetické faktory ovlivňující chování, které se projeví hlavně při testování psů lze zařadit povětrnostní podmínky (pokud je zkouška provedena venku), počet diváků, personál zapojený do zkoušky a dokonce i zeměpisná poloha (Arvelius, 2014).

Svartberg (2013) během testování psů zjistil, že výkony u jednotlivých testů může ovlivnit aktuální meteorologická situace, jako teplota prostředí, síla větru, bouřka i srážky.

Velmi důležitým faktorem je i chovatel sám (Arvelius, 2014). Pokud je štěně v neonatální fázi vývoje, tedy v době od narození do věku 14 dnů drženo mimo kontakt člověka, je v dospělosti hůře ovladatelné. Přítomnost dětí chování psa také ovlivňuje (Dostál, 2007).

3.3.3 Povahové vlastnosti plemene chodský pes

Charakteristiky chování psů jsou důležité nejen pro majitele psa, ale i pro společnost jako celek (Arvelius, 2014). Studie prokázaly, že rozdíly v chování jednotlivých plemen se liší v několika aspektech chování. Jde o emocionalitu a agresivitu, tendence přiblížit se a odstoupit v nových situacích, aktivitu a hravost, predátorské chování a agonistickou signalizaci (Svartberg, 2006).

Někteří autoři se domnívají, že plemenná variabilita v chování je dána rozdílným původem. Kulturní změny mají za následek odlišné využití jednotlivých plemen, než tomu bylo v minulosti (Svartberg, 2006).

Nejen vzhled, ale i temperament a chování jsou ovlivněny hlavně směrem výběru vztahující se k následnému využití psa. Požadavky na loveckého psa nemohou být stejné jako nároky na dobrého pasteveckého nebo hlídacího psa (Waaij a kol., 2008).

Během domestikace psi do značné míry přizpůsobili své sociální chování k životu s lidmi. Avšak tato změna způsobila jejich úplnou závislost na lidech. I proto se současní psi daleko lépe přizpůsobí komunikaci s lidmi než s ostatními psy (Jensen, 2007). Praktické funkce psa jsou postupně vytlačovány. Nahradila je role společníka a objektu lásky (Svartberg, 2006).

Chodský pes je velmi živé, temperamentní a přátelské povahy (Metelková, 2016). Je to velmi učenlivé plemeno, které rádo spolupracuje a je schopné se naučit prakticky cokoliv

(Vaňková, 2014). Pes není bezdůvodně agresivní a je naprosto oddaný svému pánovi (Metelková, 2016). V případě, že se cítí ohrožen má bleskové a úderné reakce (Kudrnáčová, 1997). Protože patří k citlivějším plemenům, vyžaduje klidný, ale důsledný přístup. K jeho výchově a výcviku není třeba tvrdosti či drilu (Metelková, 2016).

Díky své přátelské povaze a trpělivosti je plemeno vhodné i na canisterapii (Antalíková, 2015). Zde je zvíře využíváno jako terapeutický pomocník (Odendaal, 2000). V disciplíně jako je canisterapie může chodský pes naplno projevit svou bezmeznou lásku k člověku a neuvěřitelnou trpělivost (Jančová, 2016).

Prvním chodským psem, který složil canisterapeutické zkoušky byl pes Chuck z Dašického zátiší v roce 2007 (KPCHP, 2016).

Pes Cid Dolský mlýn je jediným psem se zkouškou asistenčního psa (KPCHP, 2016).

Tabulka č. 5. zobrazuje počet jedinců, kteří v období 2007 až 2015 složili canisterapeutickou zkoušku.

Graf č. 7 zobrazuje zastoupení psů a fen u složených canisterapeutických zkoušek v období 2007 až 2015.

Tab. č. 5. Počet jedinců plemene chodský pes, kteří v období 2007 až 2015 složili canisterapeutické zkoušky:

Rok	počet psů
2007	1
2008	1
2009	1
2010	2
2011	1
2012	6
2013	5
2014	4
2015	1

Zdroj: KPCHP, 2016.

Graf č. 7. Zastoupení psů a fen u složených canisterapeutických zkoušek v období 2007 - 2015:

Zdroj: KPCHP, 2016.

Zastoupení psů a fen u složených canisterapeutických zkoušek je značně rozdílné. I když první zkoušku složil pes, feny jsou zatím úspěšnější (KPCHP, 2016).

S chodským psem se čím dál tím častěji můžeme setkat i ve světě sportu (Peroutka, 2014). Ve sportovní kynologii má stále více psů složené zkoušky z výkonu na nižší úrovni, ale nejsou výjimkou ani zkoušky 3. stupně nebo účast na mistrovstvích (Vaňková, 2014).

Achillovu patou jsou však pro chodského psa obrany. Při zákusu není viditelná potřebná zloba a razance, tak jak je tomu u jiných služebních plemen (Křížová, 2008). Kde, ale plemeno vyniká, je stopa a poslušnost (Metelková, 2011).

Chodský pes je ceněn pro výborné čichové vlastnosti. Ve Švédsku jsou Crasty a Ester Gaviro využíváni jako biologický senzor v armádním výcviku. Zajímavostí je práce psa Lassy Inouk Vita. Jako jediný chodský pes reprezentuje na soutěži zvané cavage, neboli vyhledávání lanýžů (Jančová, 2016).

Tabulka č. 6, 7, a 8 zobrazuje počet a úroveň jednotlivých zkoušek, podle jednotlivých zkušebních řádů, které byly plemenem složeny v období od roku 1991 až 2015.

Tab. č. 6. Počet a úroveň složených zkoušek podle Národního zkušebního řádu v období 1991 – 2015:

Národní zkušební řád (1991-2015)		
Zkratka	Zkouška	počet psů
ZM	Zkouška základního minima	79
ZVV1	Zkouška všestranného výcviku 1. stupně	51
ZVV2	Zkouška všestranného výcviku 2. stupně	13
ZVV3	Zkouška všestranného výcviku 3. stupně	6
ZPS1	Zkouška psa stopaře 1. stupně	28
ZPS2	Zkouška psa stopaře 2. stupně	2
ZPO1	Zkouška psa obranáře 1. stupně	5
ZZO	Zkouška základní ovladatelnosti	115
celkem		299

Zdroj: KPCHP, 2016.

Tab. č. 7. Počet a úroveň složených zkoušek podle zkušebního řádu TART v období 1991 – 2015:

TART (1991-2015)		
Zkratka	Zkouška	počet psů
ZMT	Zkouška základního minima	5
T1	Zkouška všestranného psa 1. Stupně	3
T2	Zkouška všestranného psa 2. Stupně	1
OPT1	Zkouška psa obranáře 1. Stupně	1
SPT1	Zkouška psa stopaře 1. Stupně	4
SPT2	Zkouška psa stopaře 2. Stupně	2
SPT3	Zkouška psa stopaře 3. Stupně	1
celkem		17

Zdroj: KPCHP, 2016.

Tab. č. 9. Počet a úroveň složených zkoušek podle Mezinárodního zkušební řádu IPO v období 1991 – 2015:

Mezinárodní zkušební řád IPO (1991-2015)		
zkratka	Zkouška	počet psů
BH	Zkouška doprovodného psa	158
APr1	Zkouška pracovní upotřebitelnosti 1. stupně	4
APr2	Zkouška pracovní upotřebitelnosti 2. stupně	1
FPr1	Zkouška stopařská 1. Stupně	73
FPr2	Zkouška stopařská 2. Stupně	44
FPr3	Zkouška stopařská 3. Stupně	23
UPr1	Zkouška poslušnosti 1. Stupně	4
UPr2	Zkouška poslušnosti 2. Stupně	2
UPr3	Zkouška poslušnosti 3. Stupně	1
SPr1	Zkouška obranářská 1. Stupně	5
SPr2	Zkouška obranářská 2. Stupně	1
SPr3	Zkouška obranářská 3. Stupně	1
IPO ZTP	Zkouška chovné způsobilosti	1
IPO VO	Mezinárodní zkouška pro pracovní psy - stopa, poslušnost, obrana	8
IPO V	Mezinárodní zkouška pro pracovní psy - stopa, poslušnost, obrana	9
IPO1	Mezinárodní zkouška pro pracovní psy - stopa, poslušnost, obrana	24
IPO2	Mezinárodní zkouška pro pracovní psy - stopa, poslušnost, obrana	13
IPO3	Mezinárodní zkouška pro pracovní psy - stopa, poslušnost, obrana	11
FH1	Zkouška psa stopaře 1. Stupně	12
FH2	Zkouška psa stopaře stupeň 2. Stupně	8
IPO FH	Mezinárodní stopařská zkouška	2
StPr1	Zkouška vyhledávací 1. Stupně	5
StPr2	Zkouška vyhledávací 2. Stupně	2
StPr3	Zkouška vyhledávací 3. Stupně	1
celkem		413

Zdroj: KPCHP, 2016.

Kromě klasických psích sportů se účastní i agility, dogdancingu a dogfrisbee (Peroutka, 2014). V agility nejvíce uspěl Willi Prima Nova a Gabra na Barance, která také v této soutěži oficiálně reprezentovala Českou republiku. Dogdancing patří mezi oblíbené sporty chodských

psů. V roce 2005 si fena Chamonixa Prima Nova vytančila dokonce titul Mistr České republiky. V dogfrisbee skvěle reprezentoval Airy Booge Tokobo, který dosáhl světového rekordu v quardrupedu a v roce 2015 se stal vicemistrem Evropy (Jančová, 2016).

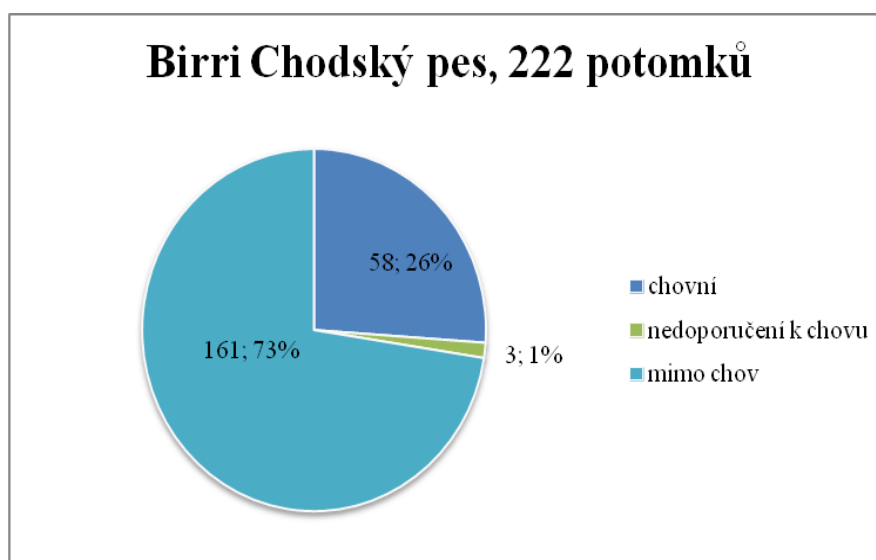
V záchranářských složkách má také své zástupce, kteří byli využiti při akcích v České republice a při zemětřesení v Turecku v roce 1999 (Metelková, 2011). Německo využívá čtyři chodské psy při práci v záchranných brigádách. Fidela Zelený kámen pracuje v rakouských alpách na lavinovém vyhledávání (Jančová, 2016).

Klub přátel chodského psa od roku 2002 hodnotí nejlepší výkony psů a fen v soutěži pod názvem: Chodský pes ve výkonu. Jako nejlepší pes se prokázal Ozzy z Dašického zátiší a fena Arie od Koňské hřívý. Oba jedinci obsazovali několik let první příčky (Vild, 2016). Ozzy z Dašického zátiší pracuje u ozbrojených složek České republiky. Je specialistou na vyhledávání omamných látek (Jančová, 2016).

Arie od Koňské hřívý i Ozzy z Dašického zátiší jsou oba potomci výborných a skvěle hodnocených psů, co do počtu složených zkoušek. Jedním z jejich společných prapředků je zmiňovaný Birri Chodský pes. Ten za svého života zplodil mnoho kvalitních chovných potomků (KPCHP, 2016).

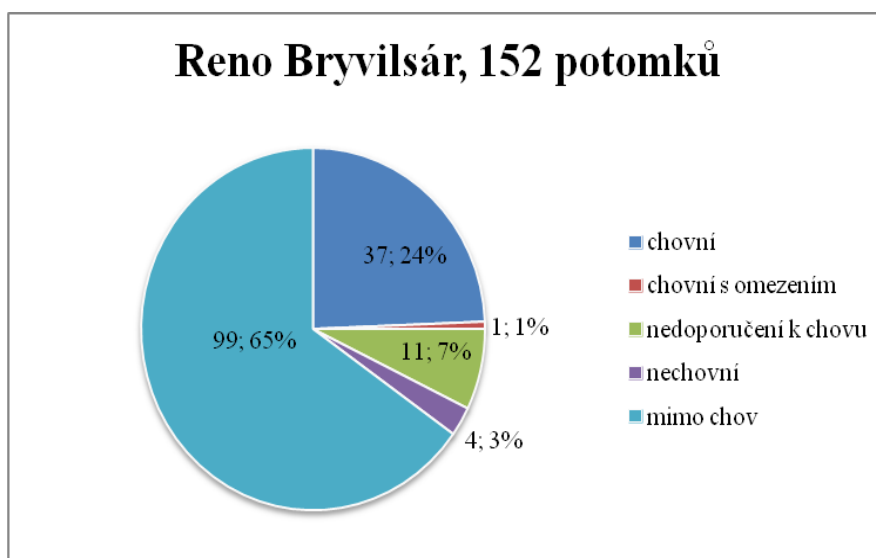
Graf číslo 8, 9, 10, 11 a 12 zobrazuje hodnocení chovnosti potomků nejpłodnějších plemenů.

Graf č. 8. Hodnocení chovnosti potomků Birri Chodský pes:

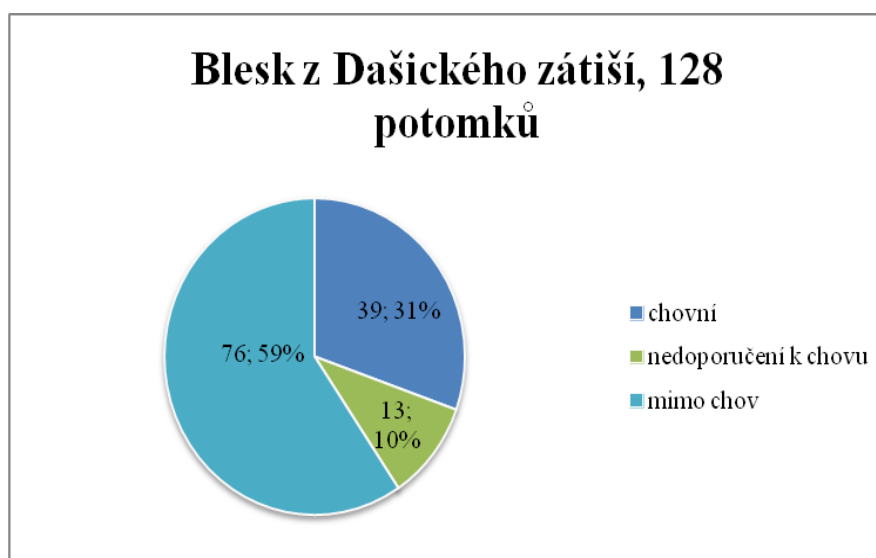
Zdroj: KPCHP, 2016.

Graf č. 9. Hodnocení chovnosti potomků Reno Bryvilsár:

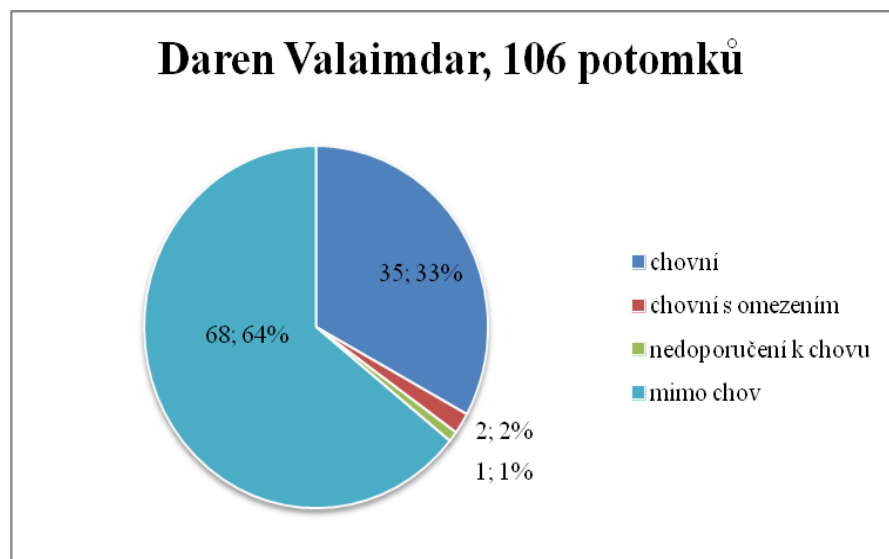
Zdroj: KPCHP, 2016.

Graf č. 10. Hodnocení chovnosti potomků Blesk z Dašického zátiší:

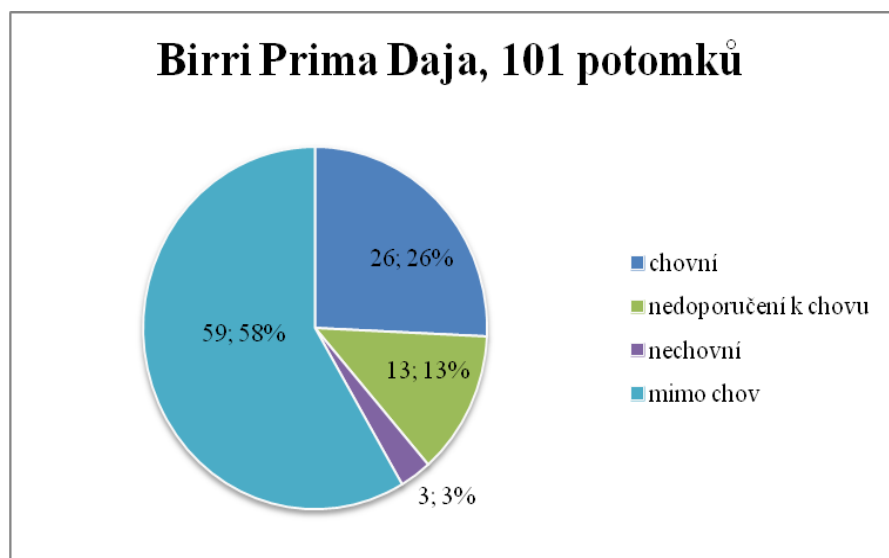
Zdroj: KPCHP, 2016.

Graf č. 11. Hodnocení chovnosti potomků Daren Valaimdar:

Zdroj: KPCHP, 2016.

Graf č. 12. Hodnocení chovnosti potomků Birri Prima Daja:

Zdroj: KPCHP, 2016.

U jedinců hodnocených jako nechovní nebo mimo chov byl zjištěn zvýšený stupeň dysplazie kyčelního kloubu. V žádném případě se nejednalo o špatné povahové vlastnosti (KPCHP, 2016).

Chodský pes má skvělé fyzické i psychické vlastnosti. Je jen otázkou času, kdy si podmaní všechny sportovní disciplíny a nově vzniklé kynologické sporty. Pro pořádnou pochvalu udělá vše. Chodský pes se rád stane vším, co si jeho pán bude přát (Jančová, 2016).

4 Závěr

Tato práce se zaměřuje na povahové vlastnosti a možnosti využití plemene chodský pes. Toto národní plemeno je známé především díky své zajímavé historii. I přes hrozící zánik se podařilo plemeno znovu obnovit. Již v prvním roce regenerace se podařilo odchovat první vrh štěňat. Znovu obnovené plemeno je relativně mladé, ale i tak databáze obsahuje přes 5700 zapsaných jedinců. Ročně se v chovatelských stanicích podaří odchovat až 300 štěňat. Chodský pes má své zástupce i v zahraničí. Chov mimo Českou republiku, ale komplikuje neuznání plemene FCI. Klub přátel chodského psa na uznání intenzivně pracuje. Chovatelský klub přísně kontroluje a reguluje příbuzenskou plemenitbu, kterou se snaží maximálně eliminovat. Kvalitní jedince odchovává díky bonitaci a zdravotnímu programu. Bonitace je nutná pro splnění podmínek uchovnění. U jedince je zde hodnocen nejen exteriér, ale i povahové vlastnosti. Největší důraz je kladen na hodnocení ovladatelnosti psa, temperament, psychickou odolnost a agresivitu. Dále je povinně hodnocena i dysplazie kyčelního kloubu. Do reprodukce jsou následně zařazeni pouze jedinci s maximálním stupněm hodnocení 2/2 této dědičné choroby. Přísnou selekcí nemocných jedinců se chovatelský klub snaží o zlepšení zdravotního stavu celé populace. Nemoc bohužel nelze úplně eliminovat. Jiná onemocnění plemeno nijak výrazně nezatěžují. Díky nenáročnému chovu, výborné kondici a povahovým vlastnostem je plemeno čím dál častěji vybíráno i začínajícími kynology. S chodským psem se lze setkat jak u klasických sportovních disciplín, tak i u alternativních sportovních disciplín jako je například dogdancing nebo agility. Několik jedinců je využíváno i ve služební kynologii. Stejně jako německý ovčák, ke kterému je často přirovnáván má výborné čichové schopnosti a je využíván pro vyhledávání osob, omamných látek i například lanýžů. V zoorehabilitaci lze plemeno také použít. Chodský pes má velmi milou povahu a největší radost mu dělá přítomnost člověka. Počet složených zkoušek v canisterapii má stoupající charakter. Svého zástupce má i mezi asistenčními psy. Chodský pes je opravdu velmi všestranné plemeno, které by do budoucna mohlo nalézt své uplatnění ve všech kynologických disciplínách.

5 Seznam literatury

- Akerberg, H., Wilsson, E., Sallander, M., Hedhammar, A., Lagerstedt, A., Larhammar, D., Meyerson, B. 2012. *Journal of Veterinary Behavior*. 7 (6). 327-338.
- Antalíková, S. 2015. Chodský pes je přítel dětí. *Pes přítel člověka*. 2/2015 (60). 56-57.
- Arvelius, P. 2014. Genetic Evaluation of Behaviour in Dogs. Doctoral Thesis. Swedish University of Agricultural Sciences. Uppsala.
- Balatka, B. 1987. Chodsko – Český les. Olympia, Praha. 1. vydání. 255 s.
- Caballero, A. 1994. Developments in the prediction of effective population – size. *Heredity*. 73. 657-679.
- Calboli, F.C.F., Sampson, J., Fretwell, N., Balding, D.J. 2008. Population structure and inbreeding from pedigree analysis of purebred dogs. *Genetics*. 179 (1). 593-601.
- Císařovský, M. 2008. *Pes. Altercan*. 904 s. ISBN 978-80-9008201-4.
- Clutton-Brock, J. 1989. A natural history of domesticated mammals. Cambridge: CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS. 243 p. ISBN 0-521-34697-5.
- Coutts, N.J., Harley, E.H. 2009. Comparative population genetics of the German shepherd dog in South Africa. *South Africa Journal of Science*. 105 (3-4). 132-135.
- Diederich, C., Giffroy, J. M. 2006. Behavioural testing in dogs: A review of methodology in search for standardisation. *Applied Animal Behaviour Science*. 97 (1). 51-72.
- David, P., Ludvík, P., Dobrovolná, V., Soukup, V. 2009. Chodsko – Domažlicko. Průvodce č. 57. S & D Nakladatelství a vydavatelství, s.r.o. 240 s. ISBN 978-80-86899-20-6.
- Dostál, J. 2007. Genetika a šlechtění plemen psů. České Budějovice: Dona. 261 s. ISBN: 978-80-7322-104-1.
- Findejs, J. 1997. Chodský pes. České Budějovice: Dona. 108 s. ISBN 80-85463-91-1.

- Findejs, J. 1984. Nová národní plemena?. *Pes přítel člověka*. 4/1984 (29). 16 – 17.
- Grandin, T., Deesing, M.J. 2014. *Genetics and Behavior of Domestic Animals*. Second Edition. Academic Press, Elsevier, Grandin Livestock handling system Inc. Fort Collins, Colorado, USA. 485 p. ISBN: 978 - 0 - 12 - 394586 – 0.
- Hall, N. J., Wynne, C.D.L. 2012. The canid genome: behavioral geneticists' best friend? *Genes, Brain and Behavior*. 11 (8), 889-902.
- Horowitz, A. 2014. *Domestic Dog Cognition and Behavior*. Springer Heidelberg New York Dordrecht London. 1. vydání. 274 p. ISBN: 978-3-642-53993-0.
- Hůlková, J. 2012. Živé dědictví Plzeňského kraje III. *Vítaný host*. 2/2012. 14 – 15.
- Indrebo, A. *Healthy Dog Breeding – The Value of Breeding Programmes* [online]. 31st World Small Animal Veterinary Congress. October 11 – 14. Prague, Czech Republic. 2006 [cit. 2016-03-09]. Dostupné z: <http://www.vin.com/proceedings/Proceedings.plx?CID=WSAVA2006&Category=2676&PID=15830&O=Generic>.
- Jakubec, V., Louda, F., Bezdíček, J. 2012. Šlechtění a management genetických zdrojů zvířat. *Agrovýzkum Rapotín*. 1. vydání. 410 s. ISBN: 978 - 80 - 87592-10 -6.
- Jensen, P. 2007. *Behavioural Biology of Dogs*. CABI International. Wallingford. 266 p. ISBN: 978-1-8459-187-2.
- Jones, G.C. 2003. *Veterinary Advice on Hip Dysplasia in Dogs*. Ringpress Books. Dorking. 48 p. ISBN: 1-86054-227-1.
- Jančová, S. 2016. Využití chodského psa. *Fauna*. 3/2016. 36-38.
- KPCHP. Oficiální stránky chovatelského klubu. [online] Klub přátel chodského psa. 2016 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://kpchp.org/>.
- Křížová, M. 2008. Sportovec tělem i duší. *Psí sporty*. 2/2008. 18 – 21.
- Kudrnáčová, J. 1997. Chodský pes. *Planeta zvířat*. 2/1997 (3). 8 – 10.

- Kudrnáčová, J. 2000. Chodský pes. Svět psů. 6/2000. 40 – 42.
- Leppänen, M., Saloniemi, H. 1999. Controlling canine hip dysplasia in Finland. Preventive Veterinary Medicine. 42(2). 121-131.
- Leroy, G. 2011. Genetic diversity, inbreeding and breeding practices in dogs: Results from pedigree analyses. Veterinary Journal. 189 (2). 177-182 .
- Metelková, L. 2011. Chodský pes. Pes přítel člověka. 7/2011 (56). 13 – 18.
- Metelková, L. Povaha chodského psa [online]. Klub přátel chodského psa. 2016 [cit. 2016-03-07]. Dostupné z <http://kpchp.org/pes_povaha.php>.
- Nevrlý, M. 1992. O psech vůbec a o skautském psu obzvlášť. Junák časopis skautů a skautek. 6/1992 (35). 8 – 9.
- Odendaal, J.S.J. 2000. Animal-assisted therapy – magic or medicine? Journal of Psychosomatic Research. 49. 275 – 280.
- Ostrander, E., Ruvinsky, A. 2012. The Genetics of the Dog. CABI Publishing. Wallingford. 537 p. ISBN: 978-1-84593-940-3.
- Ostrander, E., Wayne, R.K. 2005. The canine genome. Genom Research. 15(12). 1706-1716.
- Pendergrass, T.W., Hayes, H.M. 1975. Cryptorchism and related defects in dogs – epidemiologic comparisons with man. Teratology. 12 (1). 51-55.
- Peroutka, K. 2014. Chodáci dobývají svět psích sportů. Svět psů. 08/2014. str. 52.
- Peroutka, K. Zdravotní testy – Degenerativní myelopatie [online]. Klub přátel chodského psa. 2016 [cit. 2016-03-09]. Dostupné z <<http://www.kpchp.org/dm-clanek.php>>.
- Reece, W. O. 2011. Fyziologie domácích zvířat. Grada Publishing, spol. s r. o. Praha. 2. Vydání. 473 s. ISBN 978-80-247-3282-4.
- Ruvinsky, A., Sampson, J. Genetics of the Dog. Cambridge, GB: CAB International, 2001.

- Růžičková, M. 2015. Příští rok, rok nadějí. *Psí kusy*. 1/2015. 12 – 15.
- Scott, J.T. 1964. Genetics and the development of social behavior in dogs. *American Zoologist*. 4 (2). 161-168.
- Slabý, J. Dysplazie kyčelního kloubu u psů – Dokážeme ji včas rozpoznat a účinně léčit? [online]. *Klinika Arvet, Písek*. 2007 [cit. 2016-03-08].
Dostupné z: <<http://www.arvet.cz/clanky/kdyz-onemocni-vas-pes/dysplazie-kycelniho-kloubu.pdf>> .
- Smrčková, L. 2007. Chodský pes. *Svět psů*. 4/ 2007. 52 – 55.
- Stuchlý, I. 1988. K regeneraci chodského psa. *Pes přítel člověka*. 10/1988 (33). 16 – 17.
- Svartberg, K. 2006. Breed-typical behaviour in dogs - Historical remnants or recent constructs?. *Applied animal behaviour science*. 96 (3-4). 293-313.
- Svartberg, K. *Utvärdering av Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund – första året med BPH* [online] Report for the Swedish Kennel Club. 2013 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://www.skk.se/Global/Dokument/OmSKK/BPH/Forsta_aret_med_BPH_inkl_appendix.pdf> .
- Vaňková, I. 2014. Chodský pes. *Fauna*. 9/2014. 32-35.
- Vidl, K. Chodský pes ve výkonu [online]. *Klub přátel chodského psa*. 2016 [cit. 2016-03-12].
Dostupné z < <http://www.kpchp.org/chpvykon.php>> .
- Wade, C. M. 2011. Inbreeding and genetic diversity in dogs: Results from DNA analysis. *Veterinary Journal*. 189 (2). 183-188.
- Waaij van der, E. H., Wilsson, E., Strandberg, E. 2008. Genetic analysis of results of a Swedish behavior test on German Shepherd Dogs and Labrador retrievers. *Journal of Animal Science*. 86 (11). 2853-2861.
- Wang, J. 1997. More efficient breeding systems for controlling inbreeding and effective size in animal populations. *Heredity*. 79. 591-599.

Wayne, R.K., von Holdt, B.M. Evolutionary genomics of dog domestication [online]. Springer Science + Business Media. 2012 [cit. 2016-03-03].

Dostupné z <<http://link.springer.com.infozdroje.czu.cz/article/10.1007/s00335-011-9386-7/fulltext.html>>.

Weiss, E., Greenberg, G. 1996. Service dog selection tests: Effectiveness for dogs from animal shelters. *Applied Animal Behaviour Science*. 53 (4). 297-308.

Wilsson, E., Sundgren, P.E. 1997. The use of a behaviour test for selection of dogs for service and breeding. II. Heritability for tested parameters and effect of selection based on service dog characteristics. *Applied Animal Behaviour Science*. 54 (2-3). 235-241.

Wilsson, E., Sundgren, P.E. 1998a. Behaviour test for eight-week old puppies - heritabilities of tested behaviour traits and its correspondence to later behaviour. *Applied Animal Behaviour Science*. 58 (1-2). 151-162.

Wilsson, E. Sundgren, P.E. 1998b. Effects of weight, litter size and parity of mother on the behaviour of the puppy and the adult dog. *Applied Animal Behaviour Science*. 56 (2-4). 245 – 254.

6 Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1 Standard plemene chodský pes

Příloha č. 2 Dotazník sledovanosti zdraví

Příloha č. 3 Podmínky uchovnění plemene v České republice a v zahraničí

Příloha č. 4 Bonitační řád

Příloha č. 1:

Standard plemene chodský pes

Garant plemene: ČMKU

Země původu: Česká republika

Datum publikace platného původního standardu: 28. 10. 1984

Použití: Pracovní plemeno

Klasifikace F.C.I.: Po jeho mezinárodním uznání: skupina 1 – Psi ovčáctí, pastevečtí a honáctí, kromě švýcarských salašnických psů.

Stručný historický přehled: Původ tohoto plemene je historický. Spisovatel Jindř. Šimon Baar popisoval ve svých dílech opěvujících Chodsko (v letech 1923–1924) psy z oblasti Šumavy, které nazýval „chodské“. Tito typově vyrovnaní a velmi houževnatí psi měli za úkol střežit zemské stezky, bránit majetek svých pánů, pomáhali při pasení. S historií Chodska je spjata mnoho písemností i ilustrací. Již J. A. Gabriel ve své písemnosti o Chodsku z r. 1864 psal o tamním lidu s přezdívkou „Psohlavci“ z důvodu, že měli na svém praporci jako znamení věrného strážce domu – siluetu hlavy typického ovčáckého psa s delší srstí na krku. Existenci dlouhosrstých ovčáckých psů, věrných pomocníků a strážců chodů, popisoval také spisovatel A. Jirásek ve svém románu „Psohlavci“ doplněno ilustracemi od Mikoláše Alše. Není možné samozřejmě tvrdit, že výše uvedené dokladuje původ současného Chodského psa. Pouze je historicky podložena existence formy ovčáckého psa ustáleného typu v místních podmínkách na území Čech.

Celková charakteristika: Středně velký pes ovčáckého typu s obdélníkovým rámcem těla. Má dlouhou srst s bohatou podsadou, která ho činí otužilým a odolným vůči povětrnostním vlivům. Vyniká harmonickou stavbou těla. Všechny tělesné partie jsou sladěny tak, že jako celek působí kompaktně a ladně. Charakteristické pro plemeno je postavení a nesení krátkých uší, elegantní linie dlouhé šíje a krku a dále bohatost dlouhé srsti. Jeho pohyb je lehký a volný. Vyznačuje se temperamentní povahou bez známek nervozity. Je přítulný ke členům rodiny, zejména k dětem. Vůči cizím osobám je zdrženlivý, avšak při ohrožení svých blízkých nebo jejich majetku umí být ostrý a útočný. Je výborným hlídacím, ochranným a doprovodným psem, který je schopen náročného výcviku. Je obdařen vynikajícím nosem, čichové práce zvládá s lehkostí a temperamentem. Díky ideální střední velikosti a dobré

ovladatelnosti lze chodského psa využít ve slepeckém výcviku. Navíc pro výborné čichové schopnosti může být s úspěchem nasazen při záchranářských akcích a při vyhledávání osob v lavinách. Projevuje rovněž vlohy pro střežení stád a práci v zápřahu.

Důležité proporce těla: Ideální parametry dvouletého jedince:

Index formátu: délka trupu tvoří 110% výšky v kohoutku

Index výšky: hloubka hrudníku tvoří 49% výšky v kohoutku

Index typu hlavy: délka nosní partie tvoří 46% délky hlavy

Chování a povaha: Temperamentní pes rychlých, ne však překotných reakcí. Lehce učenlivý, pozorný, dobře ovladatelný, poddajný. Je skromný, nenáročný a houževnatý. Jeho přítulnost k malým dětem je obdivuhodná a činí z něho příjemného společníka rodiny. Je nebojácný, pevných nervů a mimořádně ostražitý. Má výborné čichové schopnosti.

Hlava:

Lebeční partie

Lebka je plochá a zvolna se zužující směrem k očím se středem zúžení po čelním vrubu, který je lehce naznačen. Týlní hrbol je hmatatelný, avšak na pohled nevýrazný. Čenichová partie je mírně kratší než mozkovna, od níž je oddělena šikmým čelním sklonem. Čelní sklon není ani příliš ostrý, ani příliš mírný. Nadočnicové oblouky jsou zřetelné, ale nevystupující. Líce jsou suché, pokryty plochými svaly. Kůže lebeční partie je napjatá a pokrytá krátkou, hustou a hladkou srstí.

Obličejová část

Nosní partie: Nosní hřbet je rovný (přímý), s prodlouženou linií mozkovny téměř rovnoběžný.

Směrem k čenichu se klínovitě zužuje.

Čenich: Středně velký, plný, černě pigmentovaný, nozdry otevřené.

Pysky: Pevné, suché, dobře přilehlé s uzavřenými kouty.

Čelisti: Horní a dolní čelist jsou úměrné, silné a delší, postupně se zužující k čenichu.

Tváře: Hladké, dobře přiléhající, pod očima nepropadlé.

Zuby: Zdravé, silné, čistě bílé, v pravidelném postavení nůžkového skusu. Moláry na sebe přesně dosedají, řezáky se navzájem dotýkají. Chrup je úplný.

Oči: Středně velké, mandlového tvaru, mírně šikmo posazené. Nemají být vypouklé, ani zapadlé. Jsou lesklé, energického, avšak příjemného výrazu, barvy tmavě hnědé. Víčka dobře přiléhají.

Uši: Krátké, vzpřímené, dopředu otočené, vysoko nasazené a blízko sebe postavené. Jsou

trojhranné, se širší základnou, na hrotech buď zašpičatělé nebo lehce zaoblené. Ušní boltce jsou pokryty delší hustou srstí, která zejména u kořene a po okraji boltce tvoří štětky.

Celkově má být hlava úměrná velikosti těla a ušlechtilá. Nesmí působit masivně, ani příliš jemně. Charakteristický jedinečný vzhled hlavy podminuje správné nasazení a nesení uší, jejich velikost, tvar a dlouhé osrstění.

Krk:

Ladně nesený a utvářený, delší, velmi pružný. Směrem k plecím se mírně rozšiřuje. Linie krku svírá s horizontální rovinou úhel 45°. Krk je pokrytý hustou dlouhou srstí.

Tělo:

Hrudník: V průřezu oválného tvaru, jeho horní okraj je tupý, spodní zašpičatělý. Sahá po úroveň lokte. Žebra jsou mírně klenutá, ne však sudovitá.

Předohrudí: Ze předu širší, náležitě osvalené.

Hřbet: Rovný, pevný, nepříliš dlouhý, v kohoutku lehce vyvýšený.

Bedra: Krátká, pružná, dobře vázaná, v jedné linii navazující na hřbet.

Břicho: Pevné, vtažené.

Zád: Začíná ve stejné výši se hřbetem a v mírně svažitě linii, bez přechodu, směřuje k ocasu.

Ocas: V klidu a v pohybu je volně spuštěný v lehkém oblouku, při vzrušení zvednutý po úroveň hřbetu. Je bohatě osrstěný a dosahuje k hleznu. Umělé zkracování je nepřípustné.

Celková linie těla od hlavy k ocasu je tvořena souborem ladných křivek. Délka trupu má být o něco větší, než je výška v kohoutku.

Končetiny:

Hrudní končetiny

Obecně: Lopatka je správně šikmo uložená a ploše přiléhá. Kost ramenní je dlouhá a úhel, který svírá s lopatkou se blíží 90°.

Loket směřuje rovně dozadu, není ani vbočený, ani vybočený.

Předloktí je při pohledu z kterékoliv strany rovné, s dobře vyvinutým, suchým svalstvem.

Zápěstí je pevné, dlouhé a nikoliv příliš strmé. Zadní stranu předloktí pokrývá přerůstající srst.

Pánevní končetiny

Obecně: Dobře zaúhlené v kolenu i hleznu. Jsou při pohledu zezadu rovné.

Stehna silná, vydatně osvalená.

Nárt je pevný. Kolenní a hlezenní klouby jsou dobře zaoblené. Zadní stranu stehen pokrývá přerůstající srst.

Tlapy:

Středně velké, oválného tvaru. Mají pevné, pružné polštářky a klenuté, sevřené prsty s krátkými, silnými drápy. Polštářky a drápy jsou plně pigmentovány.

Mechanika pohybu:

Přirozeným pohybem je nízký klus s diagonálním posunem končetin při zachování neměnné linie hřbetu. Chod je lehký, pružný a prostorný.

Kůže:

Napjatá, v každé partii dobře přiléhavá. Pigment polštářku a drápu je černý, viditelné sliznice jsou tmavě pigmentovány.

Osrstění:

Kromě obličejové části hlavy, hrotu ušních boltců a přední strany obou páru končetin, kde je srst krátká a hladká, pokrývá tělo lesklá, dlouhá, hustá, tvrdší srst. Její délka se pohybuje od 5 do 12 cm. Má být rovná nebo jen lehce zvlňená, na krku a hrudi mírně otevřená, jinak přilehlá. Dobře vyvinutá podsada je kratší a měkčí. Ušní boltce jsou bohatě osrstěny. U kořene a po okraji jsou vyvinuty štětky. Zvláště dlouhá srst se tvoří na šíji, hřbetu a dále na zadní straně stehna a nártu, kde je mírně praporcovitá. Ocas je hustě osrstěn a má na spodní straně dlouhou, mírně praporcovitou srst.

Zbarvení srsti:

Černá až kovově černá se sytějšími žlutými znaky typu „black and tan“. Čím jsou znaky sytější, tím lépe. Jiné zbarvení srsti než černá se znaky je nepřipustné.

Znaky jsou vyvinuty:

- na okrajích a uvnitř ucha
- nad očima
- na lících, odkud plynule přecházejí na hrdlo, kde tvoří charakteristický půlměsíc
- na hrudi, přičemž hrudní znaky jsou odděleny od znaku na hrdle
- na pánevních končetinách, a to na vnitřní a zadní straně stehna a od prstů po úroveň hlezna
- na hrudních končetinách po zápěstní kloub

- kolem řitního otvoru

Mohou být navíc vyvinuty na spodní straně hrudníku, břicha a ocasu, mohou chybět na zadní straně stehna.

Přednost se dává znakům vyvinutým v předepsaných partiích, zřetelně ohraničeným a sytě vybarveným.

Výška a hmotnost:

Výška:

Výška v kohoutku musí být: 52 až 55 cm u psa, 49 až 52 cm u feny.

Toleruje se maximální možná odchylka + - 2 cm.

Hmotnost:

Optimální hmotnost – rozmezí 18-25 kg

Nedostatky, vady, hrubé (vylučující) vady:

Jsou jakékoliv odchylky od standardu mírného (nedostatky), závažného (vady) a velmi závažného (hrubé-vylučující vady) charakteru.

Nedostatky:

- drobný chod
- příliš výrazný nebo chybějící celní sklon
- slabé čelisti
- ne zcela tmavě hnědé oko
- mírně delší ucho při správném nasazení
- kohoutková výška + - 2 cm oproti standardu (pes 50,51 a 56,57 cm, fena 47,48 a 53,54 cm)
- delší nebo naopak kratší hřbet
- měkké záprstí; strmé záprstí
- ocas zahnutý do strany, ocas tvořící kroužek.
- kratší srst, příliš jemná struktura srsti.
- méně syté znaky (slámově žlutá)
- delší nebo kratší ocas
- znaky chybějící na uších a kolem řitního otvoru
- nezřetelně ohraničené znaky
- znaky více rozšířené na hlavě a hrudi, znaky méně výrazné na hlavě a hrudi
- malý bílý znak (v toleranci do 3 cm)

Vady:

- klabonosá nebo naopak pronesená čenichová partie

- vypouklé nebo naopak vsazené oko, světle hnědé oko
- ucho nesprávného tvaru, špatně nasazené ucho, měkké ucho
- krátký krk
- sudovitý nebo naopak plochý hrudník
- vybočené nebo vbočené lokty (postoj sbíhavý, rozbíhavý)
- strmě uložená lopatka
- proláklý nebo klenutý hřbet
- nepevná bedra
- vybočená nebo vbočená hlezna (postoj sudovitý, kravský)
- strmý postoj pánevních končetin
- přeúhlení pánevních končetin způsobující příliš spáditou hřbetní linii
- ocas stočený nad úroveň hřbetu
- kadeřavá srst
- výrazně světlé znaky
- znaky extrémně rozšířené na hlavě a na hrudi
- znaky chybějící nebo viditelně ubývající ve více partiích

Hrubé, vylučující vady:

- zcela postrádající ušlechtilost
- kohoutková výška u psa menší než 50 cm a větší než 57 cm a u feny menší než 47 cm a větší než 54 cm.
- jakékoliv odchylky od nůžkového skusu: předkus, podkus, klešťový skus, nepravidelný skus
- ztráta kteréhokoliv zubu (méně než 42)
- dravčí oko
- svěšené nebo klopené ucho
- jiné zbarvení srsti než černá se žlutými znaky
- znaky vyskytující se mimo předepsané partie
- depigmentace čenichu, kůže a sliznic
- vyloučení musí být psi silně bázlívní a agresivní jedinci
- monorchismus a kryptorchismus
- krátká srst typu krátkosrstých plemen, chybějící podsada
- úplná ztráta znaků

Příloha č. 2:

Dotazník sledovanosti zdraví

CHODSKÝ PES – DOTAZNÍK sledovanosti zdraví

Vážení majitelé chodského psa,

Prosíme Vás o zodpovědné vyplnění tohoto dotazníku. Napomůže nám to vytvořit co nejlepší přehled o situaci v chovu CHP z hlediska zdraví. Aby byl tento přehled co nejvíce objektivní, je nutné,

aby tento dotazník vyplnilo co nejvíce majitelů CHP (i nečlenů KPCHP). Proto Vás žádáme o pomoc

a znáte-li majitele CHP, kteří nejsou členy našeho klubu, namnožte tento dotazník (případně stáhněte

z webu) a požádejte je o vyplnění. Žádáme chovatele, aby tento dotazník předávali novým majitelům

štěňat z jejich odchovů.

Sledovanost zdraví je také jednou z podmínek, která se musí dokladovat při podávání žádosti o mezinárodní uznání plemene.

Dotazník vyplňte prosím každoročně – uvádějte jen nové skutečnosti (informace z předchozích let archivuji, pokud je Váš pejsek bez potíží, stačí mi poslat e-mailem číslo zápisu, jméno pejska a OK) a zasílejte na adresu:

Ivana Soldánová, Dobrochov 84, 798 07 Brodek u Prostějova,

E-mail - IvaSold@seznam.cz

Jméno majitele*psa/feny :.....

Adresa :.....

Jsem majitelem počtu CHP :..... *Jsem-Nejsem členem KPCHP

Pohlaví : *pes/fena

Jméno a chovatel.stanice :.....

Čís.zápisu:.....Je Váš pes uchovněn :*Ano/NE

Je Váš pes plnochrupý s nůžkovým skusem:*Ano/NE,

v případě, že ne , uveďte který zub chybí.....

v případě, že nemá nůžkový skus, uveďte jaký.....

Má Váš pes obě správně vyvinutá a sestouplá **varlata**: *ANO/NE

v případě že ne, uveďte stav.....

Sestoupila varlata samovolně: ANO/NE

V případě Ne - uveďte prosím, jakým způsobem bylo varlatům napomáháno k jejich sestupu, případně zda pes varlata měl a odputovala mu a za jakých okolností (neznámé, zánět v oblasti třísel, úraz apod.)

Vyazuje Váš pes výrazné **povahové úchyly**:* Ano/NE

v případě že ano uveďte jaké.....

Má Váš pes trvalé – **dlouhodobé zdravotní problémy**:*ANO/NE

v případě, že ano uveďte jaké (např. chronické onemocnění, alergie, onemocnění vnitřních orgánů, pohybového aparátu, neurologické potíže).....

.....

Prodělal Váš pes některé **onemocnění**? uveďte jaké (např. infekční, virová, vnitřních orgánů- ale i úrazy a operace)

.....

Zanechala onemocnění **následky** :*ANO/NE

v případě, že ano – uveďte jaké:.....

.....

Absolvovali jste se svým CHP **jiné vyšetření** z hlediska zdraví:*ANO/NE

v případě ano – uveďte druh a výsledek (např. DLK, PRA ...)

.....

Vaše fena **hárá** pravidelně :*Ano/NE interval cca měsíců

Měla vaše fena **potíže při hárání, krytí, porodu** či odchovu štěňat:*Ano/NE

jaké

.....

.Je Váš pes/fena **kastrován** :*Ano/NE

v případě že ano uveďte důvod

Pozn.:Důležité je uvést všechna onemocnění, ale především ta, pro která jste museli k veterináři a ten stanovil přesnou diagnózu.

Uhnul již nějaký jedinec CHP ve Vašem majetku:*ANO/NE

V případě, že ano uveďte: Jméno a chovat.stanici:

Číslo zápisu..... Datum úhynu:.....

.Příčina *dle mého názoru *potvrzeno veter.lékařem

.....

Bylo úmrtí komplikováno průvodními potížemi: *ANO/NE

V případě, že ano, uveďte jakými:.....

.....

Během svého života pes-fena(který uhynul)prodělal/a nebo trvale trpěl/a těmito
onemocněními (např. očí,kloubů,ledvin,srdce,záněty kůže,spojivek atd)

.....

.....

**Pozn.: V dotazníku prosím zakroužkujte (u označených *) vždy odpovídající
odpovědi. Máte-li jiná sdělení než jsou uvedena v tomto dotazníku (ohledně
zdraví CHP) můžete je uvést v dovětku.**

(V příloze uvítáme v případě onemocnění doložení fotokopie veterinárního nálezu.)

Datum:..... Podpis:.....

(http://www.kpchp.org/pes_zdravi.php)

Příloha č. 3:

Podmínky uchovnění pro plemeno chodský pes v České republice a zahraničí

Podmínky uchovnění pro plemeno chodský pes v České republice.

1. Absolvování svodu dorostu ve věku 7-15 měsíců.
2. Vyhodnocení RTG DKK s výsledkem maximálně do druhého stupně.
3. Absolvování výstavy pořádané klubem (klubová, speciální) minimálně ve třídě mladých s výsledkem V, VD pro psy i feny.
4. Úspěšné absolvování bonitace ve věku nad 18 měsíců.

Ad 1) Svod dorostu je chovatelská akce, jejímž hlavním účelem je posoudit vhodnost spojení rodičovského páru.

Ad 2) Rentgen se provádí u jedinců starších dvanácti měsíců. Jednu z fotografií odevzdá majitel psa při bonitaci, kde bude proveden zápis výsledku rentgenu do PP.

Ad 3) Klub pořádá jednou ročně klubovou výstavu se zadáváním titulu Klubový vítěz, jednou ročně klubovou výstavu – Memoriál ing. Findejse a jednou ročně speciální výstavu. Pro účely chovnosti je nutné, aby byl jedinec posouzen na jedné z těchto výstav minimálně ve třídě mladých. Posouzení ve třídě štěňat nebo dorostu je pro přiznání chovnosti irelevantní.

Ad 4) Na bonitaci je posouzen exteriér i povaha psa a je mu přiznán tzv. bonitační kód, který je zapsán do PP spolu s rozhodnutím chovný, nechovný nebo nezařazen. Bonitační komise je minimálně tříčlenná. Jeden z členů je rozhodčím pro exteriér plemene chodský pes. Proti rozhodnutí bonitační komise je možné se do jednoho měsíce odvolat k výboru klubu.

Podmínky pro uchovnění chodského psa zahraničních majitelů.

1. Platný FCI PP.
2. Vyhodnocení RTG na DKK – maximálně do druhého stupně vyhodnocení (od MVDr. Ekra v České republice).
3. Účast jedince alespoň na jedné akci KPCHP, kde bude jedinec posouzen (vyplněná bonitační karta). Doložit kvalitní foto jedince (tzn., že na jedné akci klubu se potvrdí svod dorostu i bonitace).
4. Výbor KPCHP může udělit výjimku (zejména např. pro nesousední země, či mimoevropské).

5. Využití krycího psa podléhá schválení KPCHP (KL).
6. Ostatní náležitosti (vystavení KL, vyhlášení vrhu, odeslání přihlášky k zápisu, apod.) běžným způsobem přes HPCH.
7. Chovatel musí žádat o vystavení PP pro štěňata kynologickou organizaci ve své zemi.

Výbor KPCHP, březen 2012

(http://www.kpchp.org/chov_uchoveni.php)

Příloha č. 4:

Bonitační řád

1. Účelem bonitačního řádu je stanovení jednotlivých směrnic pro pořádání a organizaci bonitací a pro činnost bonitační komise.
2. Bonitace je odbornou chovatelskou činností, která na základě poznatků o exteriérových a povahových přednostech, nedostacích a vadách s porovnáním s platným standardem, jakož i na základě posouzení rodokmenové hodnoty bonitovaného jedince, slouží k určení jeho chovné upotřebitelnosti a je vodítkem pro výběr chovných párů.
3. Úspěšné absolvování bonitace je základní podmínkou pro zařazení bonitovaného jedince do chovu. Bonitace platí pro celý život jedince. V souladu s chovatelským řádem lze z chovu vyloučit jedince, z něhož prokazatelně pocházejí potomci s hrubými dědičnými vadami.
4. Bonitaci provádí vždy tříčlenná bonitační komise, kterou určuje výbor klubu. Členy bonitační komise jsou HPCH (nebo jim pověřený zástupce), rozhodčí exteriéru a člen chovatelského kolegia. Při hodnocení svodu dorostu je komise složena z minimálně 2 členů chovatelského kolegia - též určuje výbor klubu. Doporučuje se při těchto chovatelských akcích účast oblastních poradců chovu. Bonitační komise je oprávněna ze závažných důvodů odložit své rozhodnutí o způsobilosti k chovu na další bonitaci.
5. Posuzování na bonitacích musí být prováděno podle směrnic pro bonitace a podle stanovených bonitačních kódů. Výsledek bonitace se označuje do průkazu původu s vyjádřením "chovný", "nechovný", nebo "nezařazen". Po absolvování bonitace majitel chovného psa/feny je povinen neprodleně (nejpozději však do 30-ti dnů) zaslat průkaz původu jedince k registraci chovných jedinců na PK (ČKS, PK-chodský pes, U Pergamenky 3, 170 00, Praha 7). Zpět obdrží z PK, spolu s PP se zaregistrovanou chovností, pro svého psa Knihu krytí a pro fenu Knihu odchovů.
6. Proti rozhodnutí bonitační komise má majitel bonitovaného jedince právo odvolání k výboru klubu. Musí tak učinit nejpozději do 1 měsíce od konání bonitace. Vyhoví-li výbor klubu tomuto odvolání, bude bonitace opakována před komisí rozšířenou o dva členy chovatelského kolegia.

7. Bonitace se mohou zúčastnit pouze jedinci s platným průkazem původu a splněnými podmínkami pro účast na bonitaci (výstava nejméně v tř. mladých na klubové nebo speciální výstavě, svod a vyhodnocený RTG na DKK).
8. Bonitace se mohou zúčastnit pouze zdravá zvířata, při přijímání na bonitaci musí majitel předložit očkovací průkaz nebo potvrzení o platném očkování.
9. Bonitační komise je oprávněna vyloučit z bonitace jedince ve špatném fyzickém nebo zdravotním stavu nebo v případě pochybnosti o identitě předváděného jedince.
10. Bonitace plemene chodský pes pořádá výhradně klub, buď samostatně nebo při příležitosti některé z výstav či ve spolupráci s jiným klubem pro jiné plemeno.
11. Klub je povinen informovat včas své členy o místu a konání bonitace.
12. V přihlášce na bonitaci musí být uvedeno kromě plné adresy majitele jméno přihlášeného jedince, datum narození, číslo zápisu a jména obou rodičů. (Uvádění dat upřesňuje přihláška na bonitaci - propozice).
13. Klub zajistí při vstupu psa nebo feny do prostoru bonitace (svodu dorostu) veterinární kontrolu.

Výbor KPCHP, prosinec 2009

http://www.kpchp.org/chov_bonrad.php